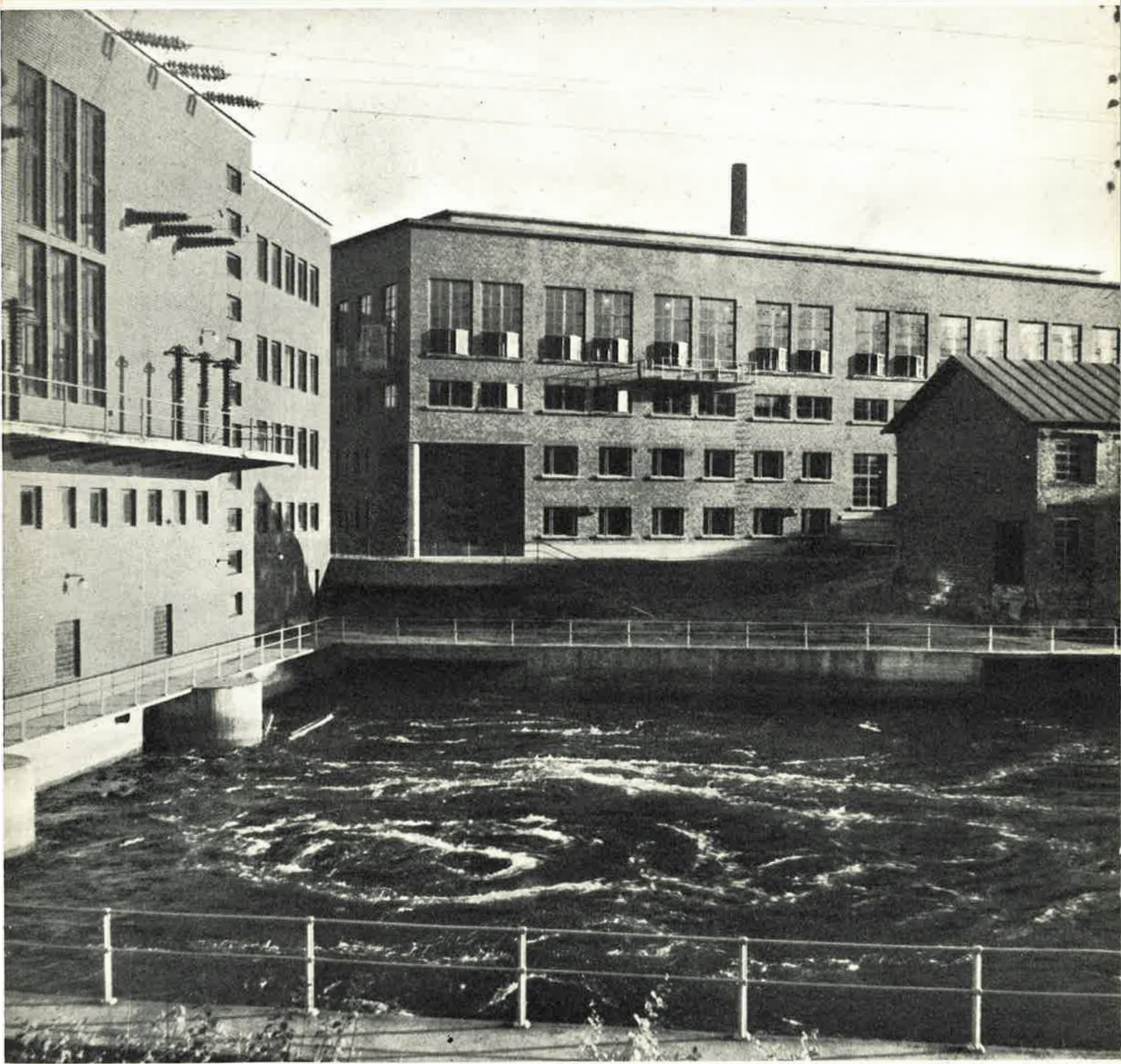

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

Isännöitsijä Curt Cedercreutz 50-vuotias ..	1
"Varo viisaasti vaaraa". Työturvallisuus- viikko Kuusankosken tehtailla	2
Pohjoismaisia paperi-insinöörejä Kuusan- koskella	8
50 vuotta palokuntatyötä Kuusankoskella "Oma koti"	9 16
Kuusankosken Urheiluseura 40-vuotias	17
Pitkäaikaisesti palvelleita	18
Merkkipäiviä	20
Manan majoille	20
AK:n ansiomerkkejä jaettu	21
Kuvasatoa yhtymän kesämestaruuskilpai- luista	22
Naisten lentopallo-ottelut	24
Yhtymämme jalkapallomestarit	25
Uintiharrastuskilpailut	25

HÖGFORS:

Högforsin liedet esittäytyivät messuilla ..	27
Högforsin ruukin historiaa III	29
Merkkipäiviä	34
Salon urheilukuulumisia	35

HALLA:

Yhtymämme palopäällystö koolla Hallassa	36
Merkkipäiviä	37

Manan majoille	37
Leikkikenttätoimintaa	37

METSÄOSASTO:

Merkkipäiviä	38
Manan majoille	39

JUANTEHDAS:

Merkkipäiviä	39
Manan majoille	40
Toimituksen tuoilta	40

Kansikuva: Kuusankosken voimalaitos on saanut nurkkanaapurikseen klooritehtaan uuden osan, jossa sijaitsevat uusi kenno-osasto ja tehtaan konttori sekä laboratorio.

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.

Toimitussihteeri: A. Ylikangas.

Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino.

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty.

ISÄNNÖITSIJÄ CURT CEDERCREUTZ 50-VUOTIAS

Kymin Osakeyhtiön Kuusankosken tehtaitten isännöitsijä, dipl.insinööri, vapaaherra Curt Folkern Cedercreutz täyttää marraskuun 23. päivänä 50 vuotta.

Isännöitsijä Cedercreutz on syntynyt Helsingissä. Tultuaan v. 1924 ylioppilaaksi Nya svenska läroverketista hän ryhtyi opiskelemaan Teknillisessä korkeakoulussa ja valmistui paperinsinööriksi v. 1929. Tämän jälkeen hän täydensi teknillisiä opintojaan Englannissa, jossa työskenteli puoli vuotta harjoittelijana tunnetun toiminimen Walmsleyn tehtailla. Jo opiskeluaikanaan hän oli ollut harjoittelijana Kymin tehtaalla ja v. 1930 hän tuli vakinaisesti Kymin Oy:n palvelukseen. Hän työskenteli Kymin paperitehtaassa erilaatuisissa paperinsinöörin tehtävissä vuoteen 1939, minkä jälkeen hänet nimitettiin yhtiön ostopäälliköksi ja v. 1945 konttoripäälliköksi. Täten hän saavutti erinomaisen perehtyneisyyden yhtiötä koskevissa tuotannollisissa, kaupallisissa ja hallinnollisissa kysymyksissä ja v. 1950 hänet nimitettiin yhtiön päätuotantolaitosten Kuusankosken tehtaitten isännöitsijäksi. Näissä yhä vaativammiksi ja vastuunalaisemmiksi tulleissa tehtävissä

hän on ansiokkaasti työskennellyt yhtiömme hyväksi.

Isännöitsijä Cedercreutzin luottamustehtävistä teollisuuden piirissä mainittakoon, että hän on Oy. Telko Ab:n hallintoneuvoston ja Suomen Metallikutomo Oy:n johtokunnan jäsen vuodesta 1945, Suomen Paperitehtaitten Yhdistyksen osasto 2:n hallituksen jäsen vuodesta 1953 ja Tampereen Verkatehdas Oy:n hallituksen jäsen vuodesta 1954 alkaen.

Teollisuuden hyväksi suorittamansa raskaan päivätyön ohella isännöitsijä Cedercreutzilta on riittänyt voimia ja harrastusta sukukartanonsa Köyliön hoidon valvontaan. Varsinaisen maanviljelyksen ohella hän on vaalinut tämän historiallisen kartanon menneisyyteen liittyviä arvokkaita muistoja. Hänen muista harrastuksistaan mainittakoon filatelia ja metsästys.

Luonteeltaan välittömänä ja vilkkaana sekä huumorintajuisena isännöitsijä Cedercreutzilla on luontainen kyky päästä läheisiin kosketuksiin sekä alaistensa että vieraiden kanssa. Niihin lukuisiin onnitteluihin, joita hän saa vastaanottaa merkkipäivänään, yhtyy kunnioittavasti henkilökuntalehtemme.

"Varo viisaasti vaaraa"

Työturvallisuusviikko Kuusankosken tehtailla

Kuusankosken tehtailla toimeenpantiin lokakuun 10.—15. päivien välisenä aikana työturvallisuusviikko, jonka järjestelyyn osallistivat yhtiön piiristä sekä työnantajan että työntekijäin edustajat ja yhtiön ulkopuolelta Teollisuus-Tapaturma sekä ammattientarkastajat. Pohja oli siten mahdollisimman laaja, ja käytännöllisesti katsoen paras mahdollinen asiantuntemus ja kokemus oli käytettävissä. Viikon tavoitteena oli jokaisen vetäminen mukaan turvallisuustyöhön. Kokemus on näet osoittanut, että on yhä vielä paljon sellaisia, jotka suhtautuvat välinpitämättömästi turvallisuustyöhön. Tästä johtuu suurelta osalta ns. henkilökohtaisten tapaturmien hallitseva osuus tilastoissa. Työturvallisuusviikon ohjelma oli laaja ja mielenkiintoinen, ja varmaan jokainen tavalla tai toisella joutui tarkistamaan kantaansa työturvallisuustyöhön nähden ja sai uusia herätteitä ja virikkeitä. Seuraavassa kerromme lähemmin viikon ohjelmasta.

TYÖTURVALLISUUSVIIKON JA -NÄYTTELYN AVAJAISET

Työturvallisuusviikon avajaiset pidettiin työturvallisuusnäyttelyn yhteydessä Kymin korjauspajan ruokailusalissa, jonka kutsuvieraat täyttivät viimeistä sijaa myöten. Ylipäänsä kaikki työnjohdossa olevat ja työturvallisuustoimikuntien jäsenet, joilla ei ollut voittamattomia työesteitä, olivat saapuneet tilaisuuteen. Heidät lausui tervetulleiksi työturvallisuusviikon järjestelytoimikunnan puheenjohtaja, sosiaalipäällikkö Ake L a u n i k a r i. Hän mainitsi, että lainsäädännöllisen työturvallisuustoiminnan rinnalle ja sitä täydentämään on kehittynyt työnantajien ja työntekijöiden yhteisvoimin suorittama työturvallisuustoiminta, ja siitä on yhtenä vakuuttavana näytteenä nyt vietävä työturvallisuusviikkokin. Puhuja esitti kiitoksensa Teollisuus-Tapaturman suojeluteknilliselle osastolle, jonka toimesta viikon yhteyteen oli saatu työturvallisuusnäyttely ja joka monella muulla tavoin oli antanut tukensa viikon järjestelyille.

Avauspuheen piti Teollisuus-Tapaturman suojeluteknillisen osaston johtaja, dipl.ins. Runar S a a r n i o. Hän mainitsi, että viime vuosikymmeninä tapahtuneen valtavan teknillisen kehityksen kautta elämäme on tullut mukavammaksi ja helpommaksi, mutta samalla vaarallisemmaksi kuin ennen. Teollisuuden koneellistuminen, moottoriajoneuvojen lisääntyminen ja yksityistalouksien sähköistäminen ovat lisänneet vaaranmahdollisuuksia tehtaissa, kaduilla ja teillä sekä kodeissa. On näin ollen luonnollista, että kaikkialla maailmassa on alettu kiinnittää tapaturmantorjuntaan yhä vakavampaa huomiota. Lainsäädäntöteitse on koetettu parantaa varsinkin työ- ja liikenneturvallisuutta, sähkölaitteistakin on ankarat määräykset, koneet on pyritty varustamaan mahdollisimman täydellisillä suojalaitteilla, ajoneuvojen ajominaisuuksia on parannettu ja monella muulla tavoin on vaivaa ja varoja säästämättä ponnisteltu työturvallisuuden tehostamiseksi. Kaikista näistä toi-

menpiteistä huolimatta menettää yksinomaan meidän maassamme vuosittain parituhatta ihmistä tapaturmaisesti henkensä. Yli 300 heistä on työtaturmien uhreja, saman verran kuolee liikenneonnettomuuksissa, hukkumistapauksia kertyy 6—700 ja loput ovat ns. kotitapaturmien uhreja. Nämä kuolemantapaukset käsittävät tietenkin vain pienen murto-osan tapaturmien kokonaismäärästä.

Mistä sitten johtuu, ettei kaikista yhteiskunnan, teollisuuden ja eri järjestöjen yrityksistä huolimatta tapaturmien lisääntyvän kehityksen suuntaa ole voitu muuttaa. Epäilemättä asian laita on niin, ettemme lainsäädännöllä ja teknillisillä turvallisuustoimenpiteillä pääse käsiksi tapaturmien niihin syihin, jotka piilevät ihmisessä, hänen tietämättömyydessään, välinpitämättömyydessään, varomattomuudessaan ja huolimattomuudessaan. Emme voi estää liikennevahinkoja yksinomaan parantamalla teitä ja kehittämällä ajoneuvoja, jos teillä kulkijat ja ajoneuvojen ajajat eivät välitä omasta ja toisten turvallisuudesta. Emme voi myöskään varustaa työkoneita sellaisilla suojalaitteilla, ettei niillä työskentelevä voisi johonkin vaaralliseen kohtaan sormeaan pistää esim. silloin, kun hänen ajatuksensa ovat kaukana työstä. Emme ylipäänsä voi ulkopuolisilla toimenpiteillä mainittavasti vaikuttaa tapaturmien määrään, ellemmme samalla saa ihmisiä vastuuntuntoisiksi omasta ja toisten turvallisuudesta.

Kaiken tapaturmien ehkäisytoiminnan täytyy, olakseen järjestelmällistä ja tehokasta, perustua kokemukseen, siis aikaisemmin sattuneisiin vahinkoihin. Sen vuoksi on välttämätöntä saattaa sattuneet tapaturmat mahdollisimman laajojen piirien tietoon, jotta voitaisiin välttää samankaltaisten tapausten toistuminen. Parhaat edellytykset tähän on vakuutusyhtiöillä, jotka vuoden mittaan saavat tiedot kymmenistä tuhansista vahingoista. Tämän valtavan aineiston sisältämät kovat kokemukset on koetettava saada hyödyttämään tapaturmien ehkäisytoimintaa mahdollisimman tehokkaalla tavalla, esimerkiksi tällaisen näyt-

telyn avulla, jossa tapaturman aiheuttava esine on muistuttamassa onnettomuudesta. Muistuttamalla katselijoita erilaisista työssä uhkaavista vaaroista ja esittämällä ehkäisykeinoja niitä vastaan pyrkii tämä näyttely antamaan herätteitä ehkäisevälle, vastuuntuntoiselle turvallisuustoiminnalle. On syytä muistaa, että vaikeiden tapaturmien alkusyynä ovat useimmiten pienet, jopa vähäpätöisiltä tuntuvat seikat. Mutta vastaavasti tapaturmat voidaan useimmiten myös estää varsin mitättömän vaivannäön avulla. Tavallisesti siihen tarvitaan vain hieman vaaran tuntemusta, kohtalainen määrä tervettä järkeä ja paljon hyvää tahtoa.

Avajaispuheen jälkeen esitettiin kotimainen työturvallisuusaiheinen elokuva "Voimme torjua", jossa tuotiin sattuvasti esiin kaikkialla vaanivia vaaroja, mutta myös niitä toimenpiteitä, joiden avulla onnettomuudet voidaan menestyksellisesti torjua.

Sama teema tuli havainnollisesti esille erinomaisella asiantuntemuksella suunnitellusta Teollisuus-Tapaturman työturvallisuusnäyttelystä. Näytteillä oli työpaikoilta koottuja esineitä ja työvälineitä, jotka olivat aiheuttaneet tapaturmia. Useissa tapauksissa oli seurauksena ollut kuolema tai vaikea invaliditeetti. Tämä esineistö puhui vavahduttavalla tavalla tapaturmista, joiden taakse kätkeytyi paljon surua ja murhetta. Mutta samalla opettavaisilla esimerkeillä osoitettiin, miten näistä onnettomuuksista olisi välttytty, jos olisi noudatettu työturvallisuuden vaatimuksia.

Rakennus- ja korjaustelineillä sattuneiden tapaturmien aiheuttajina nähtiin katkenneiden telineiden osia. Katkeamiset olivat aiheutuneet joko oksaisuudesta tai huonosta puuaineesta. Teräskannattimien murtuneita kohtia tutkittaessa oli voitu todeta, että taiputus oli tapahtunut kylmiltään. Puutyökoneilla työskenteleminen vaatii hyviä suojalaitteita ja eräitä yksinkertaisia mutta tehokkaita apuvälineitä. Halkaisusahassa samoin kuin oikohöylässä voidaan työntökahvan avulla välttää käden joutuminen liian lähelle terää. Takaisinheitto halkaisusahassa voidaan estää suojalaitteilla, jotka takaavat täyden suojavarmuuden. Näytteillä oli myös harvahampainen pyöröterä, joka halkaisusahauksessa on sekä teknillisiltä että työturvallisuusominaisuuksiltaan osoittautunut erinomaiseksi. Pyöröterien siirtämistä varten oli valmistettu vanerista yksinkertainen kantolaite.

Kestääkö köysi ja ketju? Sellainen kysymys tulee usein mieleen työmailla. Näyttelyssä oli useita esimerkkejä, joissa oli tapahtunut katkeaminen. Ylipäänsä ne olivat johtuneet ammattitaidon puutteesta. Oli käytetty ehdottomasti kiellettyä pulttiliitosta eikä "sakkelia", tai ketjun lenkki oli hitsattu huolimattomasti. Teräsköyteen oli päästetty syntymään solmu, tai teräsköyttyä oli käytetty jatkuvasti, vaikka useita säikeitä oli mennyt poikki. Tikkaista esitettiin useita mallikappaleita. Parhaimpina pidettiin sellaisia, jotka ovat yleisesti käytössä Kuusankosken tehtailla.

Sähkötarvike- ja välineosastoon oli kerätty työpaikoilta monenlaisia neronleimauksia, joissa ei kuitenkaan ollut otettu huomioon omaa enempää kuin toisten turvallisuutta. Olipa aivan "älyvapaitakin" kek-

sintöjä, joita käytettäessä voi säilyttää henkensä ainoastaan aivan erinomaisella onnella.

Hitsausvälineisiin ja -tarvikkeisiin sekä suojaimiin on työturvallisuuden kannalta kiinnitetty aivan erityistä huomiota. Eräs kaukopääläinen hitsaaja oli täydentänyt hitsauskypärää siten, että kuonaa puhdistettaessa sellonisuojus varjeli silmiä roskilta. Eräänä esimerkkinä nähtiin moneen kappaleeseen hajonnut vauhtipyörä. Kun syytä oli tutkittu, niin todettiin, että hitsaamalla suoritettu pyörän korjaaminen oli tehty erittäin huolimattomasti ja ammattitaidottomasti. Silmäsuojuksia oli esillä vanhanaikaisista yksinkertaisista laseista viimeaikaisiin hienoihin muovisuojuksiin saakka. Näytteillä oli myös sellaisia silmäsuojalevyjä, jotka voidaan magneetin avulla kiinnittää koneeseen tai työn alaisena olevaan esineeseen työkohteen ja työntekijän kasvojen väliin. Lisäksi nähtiin parstöttyneitä lyöntityökaluja, jotka kaikki olivat sellaisia, ettei niitä enää olisi saanut käyttää.

Työturvallisuuden vaatimuksiin kuuluu myös asianmukainen pukeutuminen. Näyttelyssä oli esillä useita naisten työpukuja, sekä takkeja että housupukuja. Joukossa oli tarkoituksenmukaisia ja hauskannäköisiäkin, mutta toistaiseksi näyttää kuitenkin vielä siltä, kuin malleissa ja kankaiden laaduissa olisi parantamisen varaa. Naisten olisi ehdottomasti pidettävä tukkansa peitettynä työskennellessään koneiden läheisyydessä. Näyttelyssä esitettiin myös lukuisia erilaisia päähinemalleja. Ne ovat yksinkertaisia ja helposti valmistettavia, joten jokainen itse pystyy sellaisen leikkaamaan ja ompelamaan.

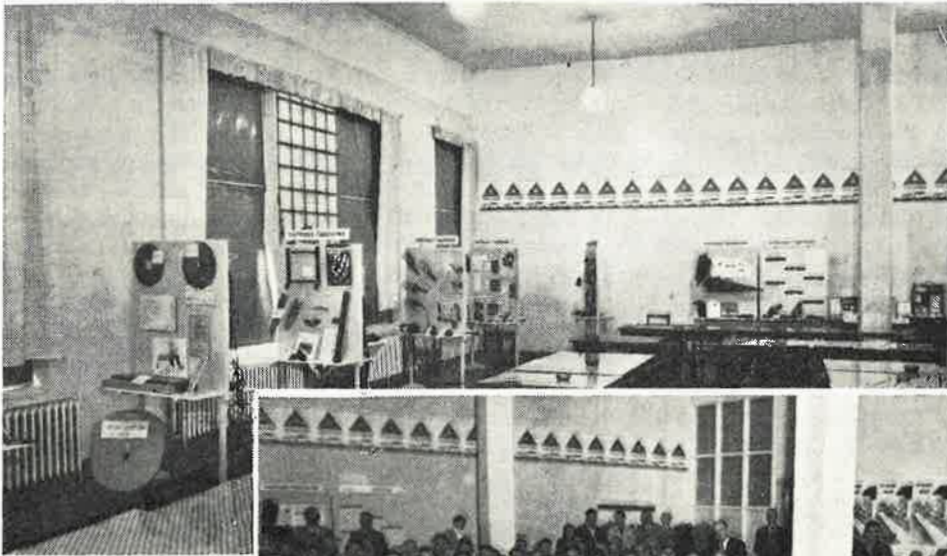
Taulukoin selvitettiin Teollisuus-Tapaturman vakuustuoimintaa. V. 1954 oli yhtiössä vakuutettu 174.238 työntekijää ja ilmoitettujen tapaturmien luku nousi 27.774:ään tapaturmatiheyden ollessa 100 työntekijää kohti 15,9. Vakuutetuista vuosityöntekijöistä tuli metsä- ja uittotöiden osalle 22,2 ja puunjalostusteollisuuden 18,6 pros. Seuraavaksi suurimman ryhmän eli 15,8 pros. muodosti metalliteollisuus.

Näyttely oli avoinna Kymin korjauspajan ruokailuhuoneessa kolme ja Voikan keskusruokalassa kaksi päivää. Mielenkiinto sitä kohtaan oli suuri. Erinomaisina näyttelyselostajina toimivat insinöörit Olavi Saarinen ja Tor Rundberg.

ELOKUVAESITYKSIÄ

Näyttelyn yhteydessä esitettiin tapaturmantorjunta-aiheisia elokuvia. Näytöksiä oli kunakin päivänä useaan otteeseen, joten sekä päivä- että vuorotyössä olevilla oli tilaisuus käydä niitä katsomassa. Kotimaisten elokuvien ohella nähtiin amerikkalaisia, kanadalaisia, sveitsiläisiä ja ranskalaisia. Kaikissa tuli opettavainen puoli erittäin selvästi ja havainnollisesti esille, joten katsojien mieliin painui varmaan monta vartenotettavaa seikkaa. Toisissa kuvattiin vakavia asioita huumorin avulla, toisissa taasen ankara todellisuus tuotiin peittelemättä esille, mutta samalla annettiin vastaisen varalle hyviä neuvoja.

Varsinaisten työturvallisuusfilmien ohella esitettiin liikennettä ja veden vaaroja käsitteleviä sekä kodin piiriin liittyviä "Kotiko vaarallinen". Eniten tuntui-

Työturvallisuusnäyttely oli Kymintehtaan puolella sijoitettu korjauspajan ruokailuhuoneeseen ja Voikkaalla keskusruokalaan. Kuvassa näkyy osa näyttelyaineistosta.

Työturvallisuusnäyttelyn avajais-tilaisuuden kutsuvieraat seuraavat tarkkaavaisina työturvallisuusaiheista elokuvaesitystä.

Teollisuus-Tapaturman suojeluteknillisen osaston johtaja, dipl.ins. Runar Saarnio pitämässä näyttelyn avajaispuhetta.

vat herättävän mielenkiintoa ranskalaisia sähkötapaturmia käsittelevä elokuva sekä pari kanadalaista, joista toinen korosti työvaatteiden osuutta tapaturmien aiheuttajina ja toinen esitti sattuneiden tapaturmien selvittelyä. Liikenne-elokuvista sai eniten suosiota osakseen "Pärinäpojat".

TYÖTURVALLISUUSJUHLIA

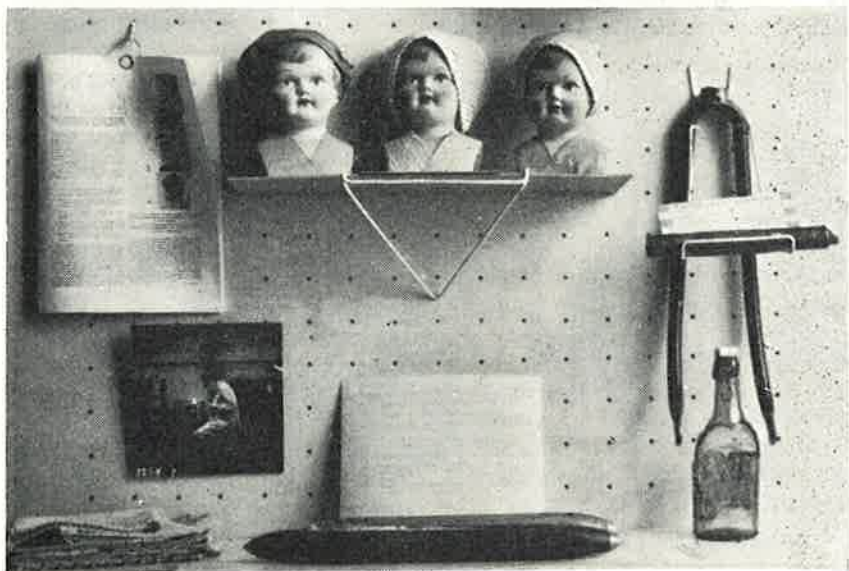
Työturvallisuusviikon toisen päivän iltana kokoonnuttiin Kuusankosken seuratalon juhlasaliin viettämään työturvallisuusjuhlaa. Tilaisuudessa oli läsnä parisataa henkeä, etupäässä insinöörejä, työnjohtajia ja työturvallisuustoimikuntien jäseniä. Alkajaisiksi Kymintehtaan Työväen Musiikkiyhdistyksen torvisoittokunta soitti kapellimestari Erkki Kuuselan johdolla marssin, minkä jälkeen sosiaalipäällikkö Ake Launikari lausui läsnäolijat tervetulleiksi selostaen viikon tunnusta "varo viisaasti vaaraa".

Asiantuntijoiden pitämät valaisivat puheet ja esitelmät muodostivat ohjelman pääosan. Ammattienylikontrolli, dipl.ins. Allen Järvenpää kosketteli puheessaan aluksi työturvallisuusasioita lähinnä ammattientarkastuksen kannalta. Tällaisen työturvallisuusviikon järjestäminen tuo mukanaan tuloksia, jotka helpottavat ammattientarkastajain työtä. Työturvallisuuslaki on osa sosiaalista lainsäädäntöämme. Se perustuu samoihin periaatteisiin kuin perustuslakimme, ja sen mukaisesti työvoima on valtiollaan suojeluksessa. Työturvallisuuslaki määrittelee työnantajan velvollisuudet ja pääperiaatteena tällöin on, että työnantajan on tehtävä työturvallisuuden takaamiseksi kaikki se, mikä katsotaan tarpeelliseksi ja mikä voidaan kohtuudella vaatia. Valvonta kuuluu ammattientarkastusorganisaatiolle, jonka yksinomaisena tehtävänä ei kuitenkaan ole pikkutarkka puuttuminen asioihin. Ammattientarkastus on samalla kokemuksia keräävä elin. Tarkastuksissa on tavallisesti mukana työnantajan edustajana joko työturvallisuusinsinööri tai turvallisuustarkastaja sekä työntekijäin edustajana luottamusmies ja turvallisuustoimikunnan jäsen. Mitä useampia edustajia näihin tilaisuuksiin saadaan, sitä suurempi mahdollisuus on oikeiden ratkaisujen tekemiseen. Luottamuksellinen tietojen vaihto muodostaa tarkastuksen ytimen ja sen vuoksi on sekä työnantajan että työntekijäin kokemukset saatettava ammattientarkastajan tietoon. Kosketellessaan koneiden suojalaitteita puhuja mainitsi valmisteilla olevassa työturvallisuuslaissa pyrittävän siihen, ettei teollisuudelle enää saataisi tarjotakaan sellaisia koneita ja laitteita, jotka työturvallisuuden kannalta olisivat epäkelpoja.

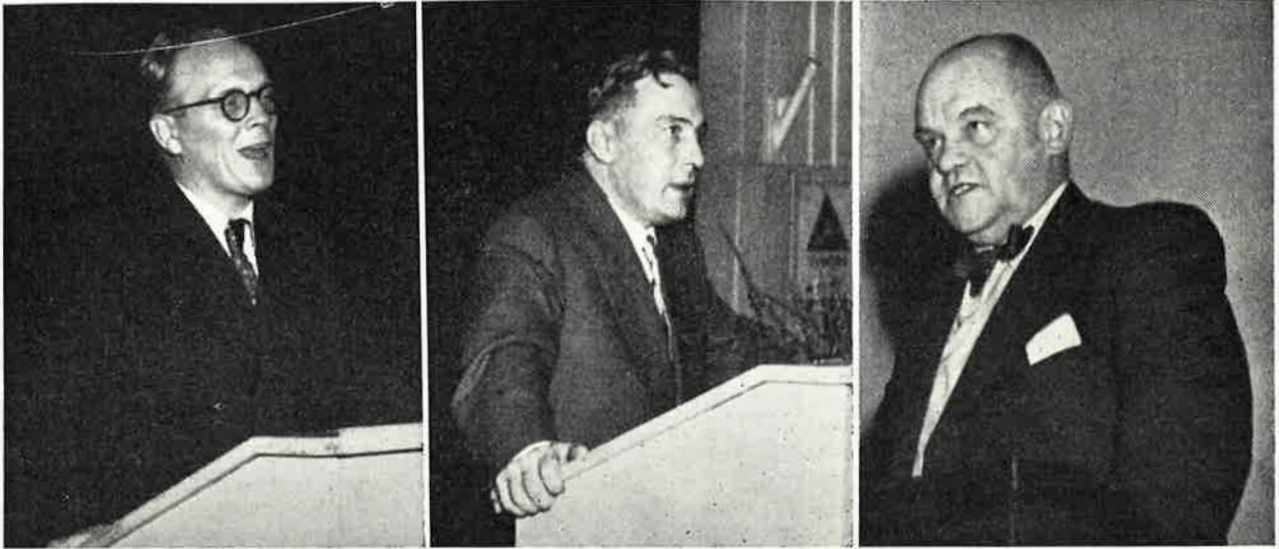
Tämä turvallisuusviikko pyrki antamaan viitteitä, millä tavalla työturvallisuuskysymys voitaisiin saada jokaisen omaksi. Kymin Osakeyhtiön työturvallisuusorganisaatio on mallinäyte siitä, miten työntekijät vedetään runsain joukoin mukaan turvallisuustoimintaan. Koko kansan kannalta katsoen olisi turvallisuustyössä lähdeittävä nuorisosta. Työturvallisuuslaki olisi ulotettava koskemaan myös kouluja kansakoulusta korkeakouluhin saakka. Toistaiseksi kaikki koulut, jopa ammattikoulutkin, ovat ammattientarkastuksen ulkopuolella, mitä on pidettävä valitettavana epäkohtana.

Johtaja, lakit.lis. Erik Ingman Teollisuus-Tapaturmasta mainitsi puheenvuorossaan, että Kymin Oy. on tapaturmantorjuntatyön uranuurtajia maassamme. Teollisuus-Tapaturma on osaltaan ollut auttamassa tätä työtä ja siitä on todistena parhaillaan pidettävä työturvallisuusnäyttely. Maassamme menetetään työtapaturmien takia vuosittain 5 miljoonaa työpäivää ja vakuutusyhtiöt joutuvat suorittamaan korvauksia n. 2 miljardia markkaa, mikä summa viime kädessä lankeaa työnantajain maksettavaksi. Kipeimmin tapaturmat koskevat tietenkin työntekijöitä itseään. 300 kuolemantapauksen lisäksi työtapaturmat aiheuttavat vuosittain 1.300 tapauksessa pysyvän invalidiutein. Työntekijäin olisi sen vuoksi syytä erittäin aktiivisesti osallistua turvallisuustyöhön ja suhtautua siihen myötämielisesti. Tällainen turvallisuusviikko onkin omiaan tuomaan turvallisuustyön läheiseksi jokaiselle työntekijälle. Puhuja toivotti lopuksi yhtiölle

Eräs yksityiskohta näyttelystä. Pienomallien avulla esiteltiin naisten työpäähineitä. Esineiden rinnalla käytettiin kutakin asiaa selvittäviä, iskevään muotoon laadittuja tekstejä.

Eräs yksityiskohta näyttelystä. Pienomallien avulla esiteltiin naisten työpäähineitä. Esineiden rinnalla käytettiin kutakin asiaa selvittäviä, iskevään muotoon laadittuja tekstejä.

Työturvallisuusjuhlien puhujia ja esitelmöitsijöitä. Vasemmalta lukien ammattienylitarkastaja Allen Järvenpää sekä Teollisuus-Tapaturman edustajat dipl.insinöörit Olavi Saarinen ja Einar Carlborg.

menestystä turvallisuustyössä ja esitti kiitokset viikon järjestämisestä.

Dipl.ins. Olavi Saarinen vertasi puheessaan tehdasyhdyskuntaa perheeseen, jossa tavallisen perheen tavoin on yhteishenkeä, mutta myös ristiriitoja. Työturvallisuus on kuitenkin sellainen asia, ettei sen suhteen tehdasperheessä voi ilmetä ainakaan mitään periaatteellista laatua olevia erimielisyyksiä. Tapaturmien ehkäisyssä ilmenee yhteinen hyöty ehkä selvemmin kuin missään muussa kaikkia tehdasperheen jäseniä koskevassa asiassa. Sen tähden työturvallisuus tarjoaakin erinomaisen pohjan yhteisymmärrykselle ja yhteistoiminnalle. Tästä on esimerkkinä Kymmin Oy:ssä suoritettu turvallisuustyö. Täällä on tapaturmantorjunta vuosikymmenien ajan perustunut juuri teknillisen johdon, työnjohdon ja työntekijäin yhteistoimintaan turvallisuustoimikuntien puitteissa. Mutta nämä elimet eivät yksin riitä. Tämän työturvallisuusviikon aikana onkin erityisesti korostettava sitä, että turvallisuustyössä on kysymys kaikkien yhteisestä asiasta ja että se kuuluu kaikille.

Tämän työturvallisuusviikon tavoitteeksi onkin asetettu ennen kaikkea henkilökohtaisten, ts. ihmisen toiminnasta aiheutuvien vahinkojen ehkäiseminen. On nimenomaan huomattava, että henkilökohtaisten tapaturmien ryhmä on ylivoimaisesti suurin.

Koneiden toiminnan voimme yleensä varsin tarkoin tietää etukäteen ja useimmiten jopa suuremmista vaikeuksista myös varautua niistä aiheutuviin vaarantodennäköisyyksiin. Ihmisen toiminnasta johtuvien vahinkojen ennakolta ehkäisy sen sijaan on paljon vaikeampaa. Häiriöt voivat olla paljon arvaamattomammat kuin koneissa tapahtuvat. Työntekijä saattaa jonakin päivänä äkkiarvaamatta poiketa totutusta työtavastaan. Se voi aiheutua seurustelusta paikalle pysähtyneen toverin kanssa, normaalista poikkeavasta melusta tai kolahduksesta tai jostakin muusta yllättävästä seikasta. Poikkeukselliset perheasiat, väsymys

ym. tekijät voivat myös olla työtaturman pohjimmaisena syynä.

Tämä ihmisen toiminnasta aiheutuvien tapaturmien ennakolta ehkäisy ei ole suinkaan helppo tehtävä. Ensiksi olisi saatava kaikki tehtaissa toimivat ja varsinkin uhanalaisilla paikoilla työskentelevät tietoisiksi ja vakuuttuneiksi tapaturmanvaaran olemassaolosta. Vähääkään aliarvioimatta teknillisten suoja-toimenpiteiden merkitystä voimme varauksetta väittää, että tämä tehtävä on nykyisin teollisuuden tapaturmien ehkäisytoiminnan tärkein ja samalla vaikein tehtävä. Nykyaikaisia valistus- ja propagandakeinoja hyväksi käyttäen saamme jotakin kyllä aikaan, mutta usein niiden vaikutus jää lyhytaikaiseksi. Meidän olisikin pyrittävä yleisen valistustoiminnan ohella hiljaiseen mutta jatkuvaan ajattelutavan muokkaukseen. Siinä suhteessa turvallisuustoimikuntien jäsenet voivat varmaankin saada paljon hyödyllistä aikaan. Alunperin turvallisuustoimikuntien tehtäviin on kuulunut lähinnä teknillisuontoisten parannusten aikaansaaminen työolosuhteisiin ja tämä työ tulee teollisuuden jatkuvasti kasvaessa ja monipuolistuessa yhä jatkumaan. Mutta tämän ohella työturvallisuustoimikuntien jäsenet voivat työpaikoillaan jatkuvasti suorittaa tuota turvallisuudelle myönteisen mielialan muokkausta. Heidän henkilökohtainen opastuksensa erityisesti nuorelle tai vasta-alkavalle työntekijälle saattaa ratkaisevalla tavalla vaikuttaa hänen työskentelytapoihinsa, ei ainoastaan sillä hetkellä, vaan pysyvästi. Tietenkään tällaista kasvatustyötä ei saa suorittaa tyrkyttäen vaan harkintaa ja tervettä järkeä käyttäen.

Välillä tarjottiin kaikille läsnäoleville kahvit ja lopuksi esitettiin muutamia työturvallisuusviikon tunnuksen läheisesti liittyviä elokuvia.

Voikkaalla pidettiin vastaava juhla perjantaina 14. 10. seuratalossa. Ohjelma oli muuten sama paitsi että soitosta huolehti Voikan Työväen Musiikkiyhdistyksen torvisoittokunta Jussi Veijosen johdolla ja huu-

moria esitti Heikki Aaltonen. Puheen piti dipl.ins. Einar Carlborg kosketellen siinä pääasiassa henkilökohtaisiin tapaturmiin vaikuttavia tekijöitä ja selostaen Roomassa äskettäin pidetyssä ensimmäisessä työturvallisuuskysymyksiä käsitelleessä maailmankongressissa esitettyjä tutkimusten tuloksia. Lopuksi puhuja kiitti Kymin Osakeyhtiötä työturvallisuusviikon järjestämisestä ja toivotti yhtiölle menestystä tapaturmantorjuntatyössä.

TYÖTURVALLISUUSAIHEINEN KILPAILU

Työturvallisuusnäyttelyissä kävijöillä oli tilaisuus osallistua työturvallisuusaiheiseen kilpailuun. Kukin kilpailuun osallistuva sai täytettäväkseen kaavakkeen, jossa esitettiin vastattavaksi kolme tehtävää. Ensiksi piti mainita jonkun asianomaisen osaston työturvallisuustoimikunnan jäsenen nimi. Toiseksi kysyttiin, millä puhelinnumerolla tilataan tapaturman sattussa sairaankuljetusauto. Kolmas kysymys kuului: Oletko tapaturmavakuutettu — ja jos olet, niin kenen toimesta.

Kilpailuun osallistui Kymintehtaalla 219 ja Voikkaalla 259 eli yhteensä 478 henkilöä. Oikein vastanneita oli Kymintehtaalla 197 ja Voikkaalla 217. Virheellisiä vastauksia esiintyi jokaisen kolmen kysymyksen kohdalla. Esim. mainittiin jonkin entisen työturvallisuustoimikunnan jäsenen nimi. Eräs vastaajista oli sitä mieltä, ettei sellaista elintä kuin työturvallisuustoimikuntaa hänen osastollaan ollutkaan. Sairaankuljetusauton hälytysnumeroa, joka on 200, eivät kaikki muistaneet oikein. Jotkut olivat sitä mieltä, ettei heitä ollut tapaturmavakuutettu, tai jos oli, niin se oli tapahtunut jonkin vakuutuslaitoksen toimesta. Tietenkin jokainen yhtiöläinen on tapaturmavakuutettu, ja se on tapahtunut työnantajan toimesta.

Oikein vastanneiden kesken arvottiin sekä Kymintehtaalla että Voikkaalla kolme esinepalkintoa. Ky-

mintehtaalla tuli painekattilan onnelliseksi omistajaksi Veli Rihu kuljetusosastolta. Kalevi Simonen korjauspajalta sai mehumaijan ja Toivo Ahonen kuljetusosastolta ruostumattomasta teräksestä valmistetun kattilan. Voikkaalla jaettiin vastaavanlaiset palkinnot. Painekattilan sai T. Seppälä rakennusosastolta, mehumaijan O. Andersson sähköosastolta ja kattilan Alpo Syd korjauspajalta. Arvonnan suoritti työturvallisuusviikon järjestelytoimikunta pääluottamusmiesten toimiessa arvannostajina.

TYÖTURVALLISUUSTOIMIKUNTIEN TEHDASKÄYNNIT

Kuten tunnettua pitävät työturvallisuustoimikunnat vuoden mittaan neljä kokousta, joiden ohjelmaan kuuluu tavallisesti kiertokäynti asianomaisella osastolla. Tällä kertaa tuotanto-osastojen työturvallisuustoimikuntien kolmannen vuosineljänneksen tarkastuskäynnit oli varta vasten sijoitettu tapahtuviksi työturvallisuusviikon aikana. Kohteina olivat paperitehtaat, hiomot, selluloosatehtaat, klooritehdas, karbiditehdas ja korjauspajat.

Tehdaskäynnit suoritettiin asianomaisen työturvallisuustoimikunnan puheenjohtajan johdolla. Toimikuntien jäsenten lisäksi osallistui käynteihin järjestelytoimikunnan jäseniä, ammattientarkastajia ja Teollisuus-Tapaturman edustajia. Mitään tavallisuudesta poikkeavaa ja hälyttävää ei todettu, joskin eräät kysymykset aiheuttivat vilkasta mielipiteiden vaihtoa.

LIIKENNETARKKAILUA JA -OHJAUSTA

Viikon aikana pidettiin sekä Kuusankosken että Voikan puolella liikennepäivä, jolloin poliisiviranomaisten ja kuljetusosaston toimesta suoritettiin liikenteen tarkkailua ja annettiin ohjausta. Tarkkailukohteina olivat Kuusankosken voimalaitoksen portti, apteekin tienristeys, Kirjakaupanmäki, Kymin paperitehtaan holvi, Kymin selluloosatehtaan portti, Voikan

Tarkastuskierros on parhaillaan menossa. Työturvallisuustoimikunnan jäseniä sekä asiantuntijoita Kymin korjauspajan edustalla. Vasemmalta lukien pääluottamusmies Onni Okka, mestari Bruno Nieminen, luottamusmies Lauri Nurminen, pääluottamusmies Viljo Hinkkuri, dipl.ins. Allan Aalto, turvallisuuustoimikunnan jäsen Ilmari Leivo, sosiaalipäällikkö Veikko Salander, turvallisuustarkastaja Paul Andersen ja dipl.ins. Runar Saarnio Teollisuus-Tapaturmasta.

tehtaan varaston edusta ja konttorin kulmaus sekä kaikki liikenneympyrät. Tarkkailu tapahtui sellaisina aikoina, jolloin liikenne oli vilkkaimmillaan. Virheiden korjaaminen ja neuvonta suoritettiin poliisiautosta kovaäänisen välityksellä.

Eniten huomauttamista oli polkupyöräilijöiden suhteen. Varsin yleisesti purkauduttiin tehtaan portista maantielle ruuhkittain jopa neljäkin rinnakkain ajaen. Monet näyttivät väheksyvän suuntamerkin antamista. Vaikutti siltä kuin liikenneohjeita tahallisesti väheksyttäisiin, eikä poliisin antamia kehoituksiakaan noudatettu, vaan ne sivuutettiin jonkinlaisella hymähdyksellä ja piittaamattomuudella. Tämä on erittäin valittava seikka, johon pitäisi saada parannusta aikaan. Pyöräilijöiden pitäisi ruuhka-aikoina muodostaa nopeasti liikkuva jono, ja risteykseen tultaessa tai muuten suunnasta poikettaessa olisi aina annettava ajoissa selvä suuntamerkki. Myös jalankulkijoilla on tapana liikkua ryhminä. Sen sijaan moottoriajoneuvojen liikenteeseen nähden ei ollut paljonkaan huomauttamista. Autot, trukit ja moottoripyörät ajoivat liikennesääntöjen mukaisesti. Ehkäpä poliisiauton näkeminen vaikutti osaltaan moitteettomaan ajotapaan.

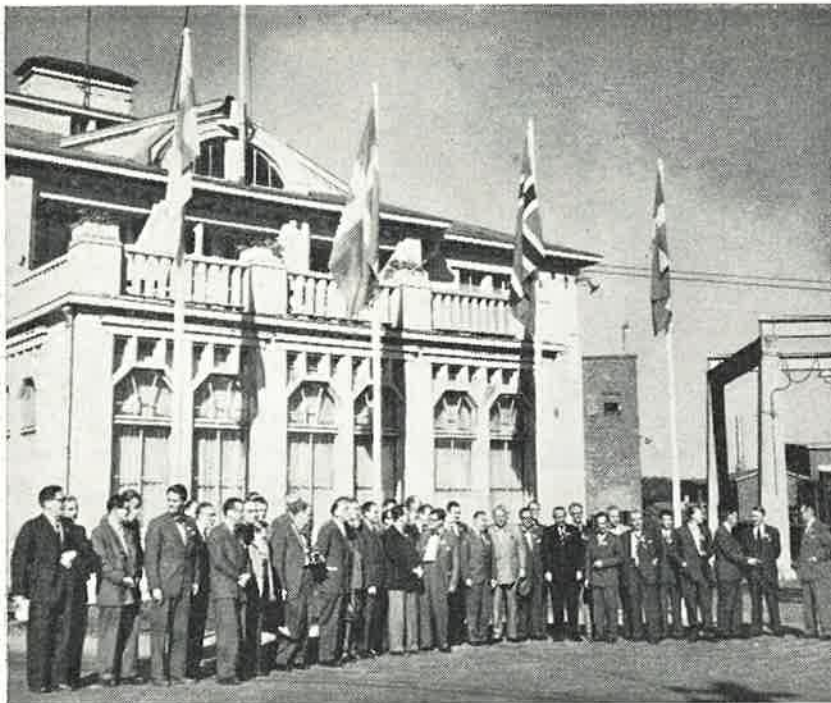
LIIKENNEKILPAILUJA

Jotta liikennekulttuuri saataisiin kohenemaan, on kasvatustyö aloitettava lapsista ja nuorisosta. Tätä puolta ei työturvallisuusviikon aikana ollut unohdettukaan, vaan yhteistoimin koulujen kanssa järjestettiin ammattikoulun, yhteiskoulun ja ruotsalaisen koulun oppilaille liikennekilpailut, joihin osallistui yhteensä yli 600 oppilasta. Kilpailut suoritettiin polkupyörällä ajaen, ja lukuisilla tarkastusasemilla kiinnitettiin huomiota sellaisiin seikkoihin kuin liikenne-

Polisikonstaapeli ohjaamassa kovaäänisen avulla poliisiautostaan liikennettä selluloosatehtaan portilla ruuhka-aikana klo 16 tienoissa.

määräysten ja -merkkien tuntemiseen ja noudattamiseen, ajokaistalla pysymiseen, suuntamerkin antamiseen, ajonopeuden säännöstelyyn ja polkupyörän kuntoon. Kilpailu osoitti, että nuori polvi alkaa olla melkoisen hyvin selvillä liikenteen vaatimuksista ja osaa liikkua teillä oikein. Tietysti kertyi ankaran tarkkailun alaisena virhepisteitäkin, mutta varmaan virheistä myös opittiin, varsinkin kun kilpailujen jälkeen pidettiin yksityiskohtainen arvostelu. Vähiten virhepisteitä saaneille jaettiin palkintoja.

Pohjoismaisia paperi- insinöörejä Kuusankoskella

Syyskuun 5.—9. päivinä pidettiin Suomessa VI pohjoismainen paperi-insinöörkongressi. Ennen varsinaisen kongressin alkamista osanottajat tutustuivat Suomen puunjalostustehtaisiin. Yksi retkikunnista vieraili Kymenlaaksossa tutustuen yhden päivän ajan isännöitsijä Curt Cedercreutzin johdolla Kuusankosken tehtaisiin. Toisena päivänä vierailtiin Etelä-Kymenlaaksossa. Retkikunta käsitti 51 ruotsalaista, 48 norjalaista, yhden tanskalaisen ja 18 suomalaista insinööriä. Kuvassa vieraat ja isännät Kymintehtaan virkamiesklubin edustalla.

Kymmintehtaan ja Kuusankosken VPK juhlapäivänään valokuvattuna.

50 vuotta palokuntatyötä Kuusankoskella

Syyskuussa tuli kuluneeksi puoli vuosisataa Kymmintehtaan ja Kuusankosken VPK:n perustamisesta.

Vapaaehtoisten palonsammutusjärjestöjen syntysanojen lausujana pidetään amerikkalaista valtiomiestä ja luonnontutkijaa Benjamin Franklinia, joka mm. on keksinyt ukkosenjohdattimen. Hänen toimestaan perustettiin ensimmäinen vapaaehtoinen palokunta 1700-luvun loppupuolella hänen kotikaupunkiinsa Philadelphiaan. Aate levisi 1800-luvun alussa Eurooppaan ja vähitellen myös Suomeen, jossa maamme ensimmäinen palokunta aloitti toimintansa Turussa v. 1838. Esimerkkiä seurasivat sitten suuremmat ja aikaa myöten pienemmätkin kaupungit sekä muut huomattavammat asutuskeskukset.

Kun Kymmin ja Kuusankosken tehtaat v. 1872 perustettiin, ei tehtailla aluksi ollut järjestettyä palosuojelua. Tehtaitten vähitellen laajentuessa ja rakennusten lisääntyessä hankittiin erinäisiä palonsammutusvälineitä, joiden avulla tehtaitten työläiset esimiestensä johdolla suorittivat sammutustyötä sattuneissa tulipaloissa. Mitään harjoituksia kaluston käyttämistä varten ei kuitenkaan pidetty, joten sammutustyö ei ollut tarpeeksi tehokasta palokaluston käyttöön tottumattomin voimin.

Vuonna 1904 herätti insinööri, kaartinluutnantti Carl Enckell ajatuksen palokunnan perustamisesta Kuusankoskelle, missä hän toimi tehtaan insinöörinä. Hän oli ryhtynyt jo erinäisiin valmistaviin toimenpiteisiin, mm. pukujen hankkimiseen, mutta kun hän v. 1905 muutti pois paikkakunnalta, jäi palokunnan perustaminen sillä kertaa sikseen. Elokuussa samana vuonna antoi Kymi-yhtiön johtokunta insinööri Alvar Brejlinin tehtäväksi palokunnan perustamisen. Tässä tarkoituksessa kehoitettiin tehtaan työläisiä saapumaan valmistavaan kokoukseen, joka pidettiin syyskuun alussa. Kokouksessa yhdyttiin yksimielisesti ajatukseen vapaaehtoisuuden varassa toimivan palokunnan perustamiseksi paikkakunnalle. Samalla asetettiin sääntöehdotusta laatimaan toimikunta, johon valittiin insinööri Brejlin, viilajaat A. Makaroff ja F. Helenius, kupariseppä E. Lood, piirtäjä H. Hesse, sorvaaja K. Verona ja sähkötyömies F. Kajander sekä myöhemmin valaja V. Hyttiäinen. Säännöt valmistuivat seuraavana vuonna, mutta saivat Viipurin läänin kuvernöörinviraston vahvistuksen vasta lokakuun 13. p:nä 1908. Samanaikaisesti sääntöjen kanssa oli laadittu myös ohjesäännöt sekä päällystystä varten.

Huolimatta sääntöjen viipymisestä aloitti palokunta toimintansa heti perustavan kokouksen jälkeen. Harjoituksia pidettiin säännöllisesti kerran viikossa tunti kerrallaan. Nykyisin niitä pidetään joka toinen viikko kaksi tuntia kerrallaan edeltä päin laaditun ohjelman mukaisesti.

Aluksi oli suunniteltu perustettavaksi kaikkiaan 6 komppaniaa, joista 3 Kymin ja 3 Kuusankosken puolelle, mutta alkuvuosina voitiin ainoastaan Kymin puolelle järjestää täydelliset osastot. Komppanian vahvuus oli päällikkö + 12 miestä. Vuonna 1908 oli kuitenkin jo Kuusaan puolellakin kolmas komppania toiminnassa, joten osastojen yhteinen lukumäärä kohosi kuuteen. Vuonna 1924 perustettiin Kymin puolelle vielä 7:s komppania. Paloasemia oli alkuaan kaksi, Kymin puolen asema, joka vieläkin toimii alkuperäisellä paikallaan, ja Kuusaan puolen paloasema Kuusaan saarella. Tarkoituksena oli, että Kuusaan puolella asuvat palokuntalaiset saapuvat harjoituksiin ja palohälytyksiin Kuusaan paloasemalle ja Kymin puolella asuvat vastaavasti Kymin puolen paloasemalle. Nykyisin toiminta on keskitetty yksinomaan Kymin puolen paloasemalle Kuusaan paloaseman siirryttyä teollisuuden käyttöön vuonna 1940.

Vuosien kuluessa on myös palokunnan kokoonpanossa tapahtunut muutoksia. Ohjesääntöjen muuttua on palokunnan toiminta muovautunut koko maata varten laadittujen yhtenäisten ohjesääntöjen mukaiseksi. Palokunnassa toimii nykyisin 4 joukkuetta, jotka vastaavat entisiä komppanioita ja joiden ohjesäännön mukainen vahvuus on 1+2+21. Kymi-yhtiön johto oli jo palokunnan perustamisvaiheissa lausunut toivomuksen saada määrätä palokunnan päällikön, joka olisi vastuussa palokaluston hoidosta ja kunnossa pidosta, ja yhtiö nimittää edelleenkin palokunnan päällikön. Palokunnan päällikkö kuuluu itseoikeutettuna jäsenenä palokunnan johtokuntaan.

Palokunnan ensimmäiseksi päälliköksi nimitti yhtiö insinööri Alvar Brejlinin. Hän suorittikin sitten merkittävän päivätyön ei vain meidän paikkakuntamme, vaan myös koko maan palosuojelun hyväksi. Insinööri Brejlinin siirryttyä v. 1918 Voikan tehtaan isännöitsijäksi nimitti yhtiö palopäälliköksi insinööri E. A. Biesen, joka kuolemaansa asti eli vuoteen 1945

hoiti menestyksellisesti tätä tehtävää. Vuodesta 1945 lähtien on palopäällikkönä toiminut osastopäällikkö Hj. Ruth. Valinta oli jälleen osunut oikeaan mieheen. Nykyisin toimii palopäällikkö Ruth Kymin Oy:n Kuusankosken kunnassa olevien tehtaitten ja samalla Kuusankosken kunnan palopäällikkönä. Paikallisena palopäällikkönä on vuodesta 1952 ollut mestari A. Harlin ja palomestarina (aikaisempi nimitys ensimmäinen varapäällikkö) samasta vuodesta alkaen työnjohtaja Edvin Eklund. Joukkueenjohtajina toimivat Jussi Verona, Erland Harlin, Vilho Mankki ja Niilo Jokinen sekä varusmestarina Eino Laaksonen. Kymin Oy:n ja Kuusankosken kunnan välillä on tehty sopimus siitä, että yhtiön tehdaspalokunnat huolehtivat palotoimesta koko kunnan alueella.

Palokunnan johtokunta valitaan vuodeksi kerrallaan. Johtokunta vuorostaan valitsee keskuudestaan sääntöjen määräämät toimihenkilöt. Nykyisen johtokunnan kokoonpano on seuraava: puheenjohtajana Hj. Ruth, varapuheenjohtajana A. Harlin, sihteerinä ja taloudenhoitajana J. Verona sekä varsinaisina jäseninä J. Haag, N. Jokinen, T. Laine ja V. Mankki ynnä varajäseninä E. Eklund ja R. Koskinen.

Palokunta on perustamisestaan lähtien ollut siinä onnellisessa asemassa, että sillä on aina ollut käytettävänä hyvä ja monipuolinen sammutuskalusto. Kymin Oy:n johto on oivaltanut sen, että mitä iskuvalmiimpi ja sammutusvälineiltään tehokkaampi palokunta on, sitä suurempi on paloturvallisuuden tunne paikkakunnalla. Palokunnalla on nykyisin käytettävänä seuraavat välineet: Volvo-paloauto, jossa on 1.000 m/l kiintopumppu, 600 l vesisäiliö ja 50 l vaahtosäiliö sekä radiopuhelin. Volvo-paloauto, jossa 1.000 m/l kiintopumppu ja 1.000 l vesisäiliö. Sisu-paloauto, jossa 1.300 m/l kiintopumppu ja 750 l vesisäiliö. Volvo-kuorma-auto, joka on varustettu liikkuvalla sammutuskalustolla. Jehu-moottoriruisku n:o 5, teho 800 m/l. Esa-moottoriruisku n:o 2, teho 650 m/l. Esa-moottoriruisku n:o 6, teho 1.000 m/l. 1 hydranttivesipumppu, teho 5.000 m/l, työpaine 15 ilmakehää. 1 hydranttivesipumppu, teho 4.000 m/l, työpaine 15 ilmakehää. Pumpuista lähtee tehdas- ja osaksi myös asutusalueelle 8" vesijohto, pituudeltaan 1.800 metriä. Se jakaantuu 11:een nelihaaraiseen palopostiin. Samoin on Saksanahon puuvaraston ja lautatarhan suojelemiseksi asennettu Kouvolaan me-

Osa palokunnan kalustoa 25 vuotta sitten.

nevään vesijohtoverkoston 6 kpl paloposteja. Paloletkia on 2.300 m 2" ja 3.200 m 3", happilaitteita 7, kpl ja kaasunaamareita 80 kpl. Tämän lisäksi on tarpeellinen määrä pienempää palokalustoa sekä Ky.—Kuu. tehtaissa yli 300 kemiallista sammutinta. Mainittakoon vielä, että käytettävissä on lisäksi laajan asutuskeskuksen vesijohtoverkoston asennetut palopostit ja lukuisat palokaivot.

Palokunnan muusta toiminnasta, johon ei sisälly varsinainen palontorjunta, on alkuvuosilta mahdollonta saada tarkkoja tietoja, koska pöytäkirjoja ja vuosikertomuksia puuttuu. Todettakoon vain, ettei juuri mikään yhdistystoiminnan muoto ole ollut palokunnalle vierasta.

Heti varsinaisen toiminnan alkaessa päätettiin ryhtyä hankkimaan palokunnalle omaa lippua. Lipun vihkiminen toimitettiin kesäkuun 13. p:nä 1909 pidityssä juhlassa. Vuonna 1910 palokunta liittyi jäseneksi Suomen Yleiseen Palokuntaliittoon. Mainittakoon, että X yleinen palokuntalaiskokous pidettiin Kuusankoskella heinäkuun 2.—4. p:nä 1920 palokunnan 15-vuotisjuhlan yhteydessä. Juhlien ja iltamien järjestäminen muodostaa huomattavan osan palokunnan valistustoiminnassa. Varsinaiset jokavuotiset juhlat sekä merkkivuositilaisuudet niihin liittyvine palonsammutusnäytöksineen ja soihtukulkueineen ovat aina saaneet suuren yleisön jakamattoman kannatuksen osakseen. Ei sovi myöskään unohtaa perhejuhlia, joissa aina on vallinnut välittömän iloinen mieliala. Vuonna 1938 rakennettiin talkoovoimin Sääksniemen tanssilava ravintolarakennuksineen, jota varten yhtiö luovutti paikan. Avustustoiminta, joka palokunnalle on aivan oleellista, on kuluneina vuosikymmeninä saanut melkoisen suuret mittasuhteet. Niistä varoista, mitkä palokunta on omatoimisesti hankkinut, on vain osa käytetty palokunnan omaan tarpeeseen, kun sitä vastoin huomattava määrä on käytetty yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Aina alkuvuosista saakka on palokunta avustanut kuolleitten palokuntalaisten omaisia suorittamalla hautausavustusta. On muistettu myöskin avioliittoon menneitä, joille on annettu häälahja. Vuonna 1931 palokunta osallistui hädänalaisten auttamiseen ja vuosina 1939—40 myönsi varoja reserviläisperheitten

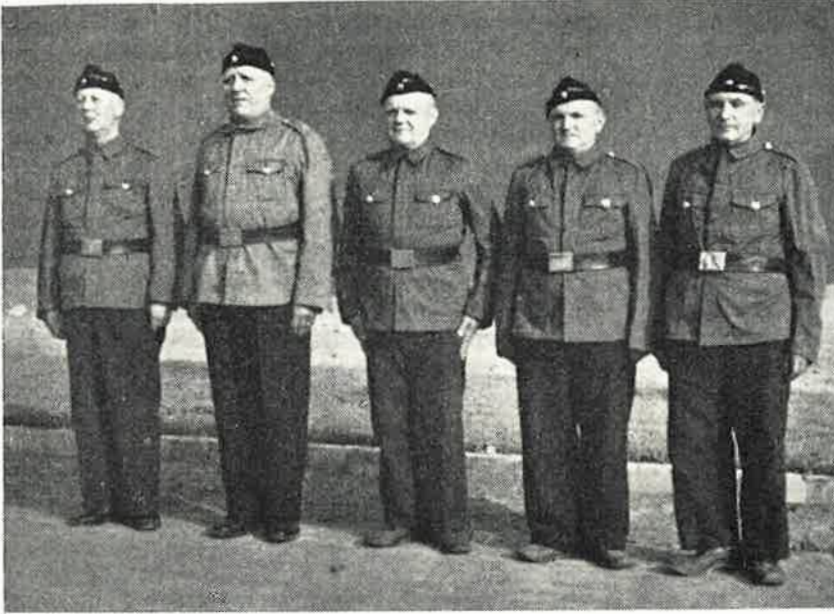
auttamiseksi, joulupakettien lähettämiseksi sodassa oleville palomiehille sekä sotainvalidien tukemiseksi. Lisäksi palokunta otti erään talvisodassa kaatuneen jäsenensä kaksi lasta kummilapsikseen avustaan heitä voimiensa mukaisesti. Jatkosodan aikana vuosina 1941—43 palokuntalaiset hakkasivat halkoja, joista saatu tulo luovutettiin kokonaisuudessaan kaatuneitten omaisten auttamiseksi. Sääksniemen lavan luovuttamisesta paikallisille urheiluseuroille on näille koitunut huomattava tulonlähde. Viimeisimpänä hyvän tahdon osoituksena mainittakoon, että suurin osa palokunnan jäsenistä on paikallisen Punaisen Ristin veripalvelun käytettävissä luovuttaakseen vertaan paikkakunnalla sijaitsevan Pohjois-Kymen Sairaalan tarpeisiin.

Tulipaloista mainittakoon, että jo ensimmäisenä syksynä palokunnan perustamisen jälkeen sattui Kuusankoskella asuinrakennuksen palo, joka vaati myös ihmisuhrin, pienen lapsen. Varsinaisen tulikokeensa palokunta sai kuitenkin seuraavana vuonna heinäkuun 1. p:nä 1906 Voikkaalla raivonneena paperitehtaan jättiläistulipalossa, josta aiheutuneet vahingot olivat suurimmat Teollisuudenharjoittajien Paloapuyhdistystä (nykyistä Teollisuus-Paloo) siihen mennessä kohdanneista. Seuraava suurempi tulipalo sattui Kuusankosken paperitehtaalla joulukuun 19. p:nä 1909, jolloin paperitehtaan yläkerrassa sijaitsevassa paperisalissa suurehko paperimäärä syttyi tuleen. Kymintehtaalla heinäkuun 31. p:nä 1910 pääsi tuli irti suuressa puuvarastossa aiheuttaen melkoisia vahinkoja. Suurta vahinkoa sai aikaan myös tulipalo, joka sattui joulukuun 2. p:nä 1911 Kymintehtaan paperitehtaalla tulen turmellessa koneistoa sekä suuren määrän paperia. Edellä mainitut tulipalot olivatkin suurimmat palokunnan ensimmäisen 10-vuotiskauden aikana. Hälytysten tarkkaa lukumäärää ei tältä kaudelta ole tiedossa, mutta lienee se ollut sadan vaiheilla.

Toisella 10-vuotiskaudella vuosina 1916—25 oli hälytysten lukumäärä todennäköisesti suurempi kuin ensimmäisellä, sillä se kohosi yhteensä 115:een. Suurimmista paloista mainittakoon vuonna 1919 sattunut Kuusankosken kiisuvaraston palo, mistä tuli tuulen lennättämän kekäleen välityksellä levisi Kuusankos-

Nykyisin käytettävissä olevaa motorisoitua palokalustoa.

Merkkimiehiä. Äärimmäisenä oikealla ainoa 40-vuotismerkin saanut, Armas Lehtinen. Vasemmalta lukien Hj. Ruth, Edvin Eklund, Lauri Mankki ja Ferdinand Koskinen, jotka saivat 35-vuotismerkin. Heidän joukostaan puuttuu Antti Tuominen.

ken kansakouluun polttaen sen osaksi. Vuonna 1920 Aronpellolla asuinrakennuksen palossa sai jälleen yksi ihminen surmansa. Vakavaa laatua olivat 17. 11. 22 Kymin selluloosatehtaalla ja v. 1923 Kuusankosken voima-aseamalla sattuneet tulipalot. Vuonna 1924 oli hälytysten lukumäärä suurempi kuin minään aikaisempaan vuoteen eli 19. Eniten vahinkoja aiheuttivat 20. 5. 25 Kuusankosken paperitehtaalla, 15. 7. 24 Kuusankosken sähkövoima-aseamalla ja 19. 8. 24 Saksanahon paperivarastossa sattuneet tulipalot. Vuonna 1925 sattui yksi suurempi tulipalo, jonka sammutukseen palokunta myös osallistui, nimittäin maaliskuun 17. pnä Voikkaalla Iltatähti Oy:n elokuvateatterirakennuksen palaessa poroksi.

Kolmantena vuosikymmenenä vuosina 1926—35 hälytettiin palokunta 209 kertaa. Suurimmista tulipa-

loista mainittakoon tammikuun 10. pnä 1926 sattunut, joka hävitti Kuusankosken lastenseimen kokonaan lämpömittarin osoittaessa lähes 40 pakkasastetta. Muutamina seuraavina vuosina ei suurempia paloja sattunut omalla paikkakunnalla, mutta sitä useammin saatiin käydä naapureita auttamassa. Vuonna 1931 lyötiin jälleen hälytysten ennätys niiden lukumäärän noustessa 31:een. Vuonna 1933 heinäkuun 9. pnä raiivosi Voikkaalla jättiläistulipalo tulen tuhotessa 93 eri rakennusta, joista 41 oli liiketaloja. 71 perhettä jäi kodittomiksi ja palovahingot nousivat yli 10 miljoonaa sen aikaiseen markkaan. Vielä samana vuonna elokuun 15. pnä paloi yhtiön omistama sikala ja sen mukana 72 sikaa.

Neljäs vuosikymmen 1936—45 oli raskain kausi meidänkin palokuntamme historiassa, sillä mahtuihan

Nykyinen johtokunta. Vasemmalta lukien A. Harlin, E. Eklund, V. Mankki, Hj. Ruth, T. Laine, J. Verona, R. Koskinen ja N. Jokinen. Kuvasta puuttuu J. Haag.

näiden vuosien väliin kaksi sotaa. Hälytysten lukumäärä lukuun ottamatta sotatoimista aiheutuneita oli 190. Nuorempi palomiestistö kutsuttiin armeijan riveihin vanhempien muodostaessa palokunnan rungon, jota sitten täydennettiin is-miehistöllä. Mainittakoon tässä kuitenkin, että talvisodan aikana 30.11.39—13.3.40 palokunta hälytettiin kaikkiaan 139 kertaa ja Kouvolan palokuntaa autettiin 14 kertaa sen toimiessa erittäin vaikeissa olosuhteissa. Jatkosodan aikana osallistui palokunnasta sammutusjoukkue kaksi kertaa pääkaupungin ilmapommituksista johduneiden tulipalojen sammutuksiin.

Viidentenä vuosikymmenenä 1946—55 hälytysten lukumäärä kohosi vuoden 1954 loppuun mennessä 173:een. Suurpaloja, joihin palokuntamme on osallistunut, on tälläkin 10-vuotiskaudella ollut useita. Omalla paikkakunnalla sattuneista mainittakoon 3.12.46 asuinrakennuksen palo Kunnanpellolla, jossa liekkeihin menehtyi kaksi lasta. Vuonna 1947 tuli jälleen hälytysennätys hälytysten lukumäärän noustessa nyt 41:een. 9.1.50 hälytettiin palokunta paikkakunnalla sijaitsevaan Pohjois-Kymen Sairaalat Oy:n naistensaairaalaan, jossa oli syttynyt tulipalo. Sen sammutustyö oli vaikeimpia palokunnan koko olemassaolon aikana. Palokunnan työskentelyä vaikeutti suuresti kova pakkanen ja vaarallisen vanhanaikainen rakennus kymmenine puisine ilmanvaihtohormeineen. Vahingot tekivät useita miljooneja, mutta onneksi ei ihmishengen menetyksiä sattunut.

Kuluneella puolivuosisataistapaaleellaan on palokunta käynyt monia kovia taisteluja ”punaista kukkoa” vastaan. Noin 800 kertaa on hälytyssireeni kutsunut miehet torjuntatyöhön ja noin 100:ssa tapauksessa on kysymys ollut naapurien auttamisesta. Paljon on vuosikymmenien aikana omaisuuksia hajonnut tuhkana tuuleen ja epäonneakin on ollut, mutta enemmän, monta vertaa enemmän, olisi tuhoa aiheutunut, ellei olisi löytynyt miehiä, jotka vapaaehtoisesti ja vaivojaan säästämättä ovat olleet valmiit uhrauksiin ja ponnistelleet jopa suorituskykynsä äärimmäiseen rajaan saakka.

Kuten jo edellä mainittiin, kutsuttiin sotien aikana nuorempi palomiestistö armeijan riveihin. Käydyt sodat verottivat palokuntaakin, sillä talvisodassa sai sankarikuoleman varajoukkueenjohtaja V. Forsman ja jatkosodassa palomiehet R. Honkanen ja T. Garde-meister.

Urheilunkin hyväksi on palokunta tehnyt paljon. Erityisesti on hiihtourheilua harrastettu. Vaikka ulkopuolinen kilpailutoiminta on jäänytkin melko vaatimattomaksi, on sitä suurempi ja kauaskantoisempi merkitys ollut sillä sysäyksellä, jonka alkuunpanijana palokunta on ollut ns. työpaikkaurheilun aloittajana tällä paikkakunnalla. Talvella 1927 järjesti palokunta ensimmäisen kerran työosastojen väliset ns. propagandahihtokilpailut, joita sitten pidettiin säännöllisesti 10 vuoden ajan, minkä jälkeen yhtiö otti ne järjestääkseen. Kilpailut herättivät jo heti alussa tavatonta innostusta ja osanottajien määrä oli runsas. Näissä kilpailuissa jätettiin syrjään kaikki se, mikä oli omiaan vieroittamaan ihmisiä toisistaan, ja juuri urheilun merkeissä tapahtui tällöin eri piireissä ole-

Valmiina lähtöön. Ratissa autonkuljettaja Gustaf Starck.

vien henkilöiden keskinäinen lähentyminen. Kilpailuihin osallistui näinä 10:nä vuotena yhteensä 3.894 henkilöä miltei kaikista työosastoista. Suurin osanottajamäärä samalla kertaa oli 570 ja vanhimman osanottajan ikä yli 70 vuotta. Palkintoja jaettiin runsaasti ja ne kustansi palokunta. Luistinrataa ylläpiti palokunta monet vuodet, jotta paikkakunnan nuorisolla olisi tilaisuus virkistävään ulkoiluun koulu- ym. työn lomassa. Usein tuotti tämä homma tappiota. Viime vuosina on luistinradan ylläpitämisestä huolehtinut yhtiö. Lahjoituksia joko palkintoina tai rahassa on palokunta hiihtourheilun edistämiseksi varsinkin koululaisten keskuudessa tehnyt useita kertoja, samoin on olympiarahastoa kartutettu useamman kerran.

Viime vuosina on palokuntien kilpailutoiminta astunut kokonaan uusille urille. Maamme palokalustehtaitten lahjoittama kiertopalkintoja koko maan käsittäviä palokuntalaiskilpailuja varten on tämä toimenpide saanut innostuneen vastaanoton koko maan palokuntapiireissä. Näistä kilpailuista ovat Sisu- ja Jehu-maljakilpailut tunnetuimmat ja kehittyneet omaa suuruusluokkaansa oleviksi kamppailuiksi. Kilpailuissa ei voittoa ratkaise mieskohtainen tieto ja taito, vaan koko joukkueen taso. Se on siis ennen kaikkea joukkuekilpailu. Palokunta osallistui näihin kilpailuihin ensimmäisen kerran vuonna 1953 sijoituen molemmissa kilpailuissa 11:nneksi. Vuonna 1954 se tuli Sisu-maljasta kilpailtaessa 10:nneksi, mutta Jehu-maljasta kilpailtaessa jo 9:nneksi osanottajamäärän ollessa 21 joukkuetta eri puolilta Suomea.

Palokunnan nyt sivuttaessa puolivuosisataistapaaleensa todettakoon, että sen vapaaehtoisen palontorjuntatyön merkeissä suorittama työ on ollut suuri-merkityksellinen ei vain tälle paikkakunnalle, vaan

myös laajalle lähiympäristölle. Suuria arvoja on tulen tuhoilta onnistuttu pelastamaan, joskaan tappioitakaan ei ole voitu välttää.

50-VUOTISJUHLALLISUUDET

50-vuotisjuhlaansa vietti palokunta sunnuntaina syyskuun 25. p:nä arvokkain juhlamenoin. Aamulla kävi lähetystö laskemassa seppeleet sankarihaudalle sekä palokunnan perustaja- ja kunniajäsenten Einar Ahlmanin, Alvar Brejlinin, E. A. Biesen, Emil Loodin, Vilho Hyytiäisen, Kalle Veronan ja Ferdinand Kajanderin haudoille uudella ja vanhalla hautausmaalla. Klo 11 teki palokunta kokonaisuudessaan lippuineen tervehdyskäynnin vuorineuvos K. E. Ekholmin luo. Palopäällikkö Hj. Ruth piti puheen, jossa hän palokunnan nimessä esitti pyynnön, että vuorineuvos suostuisi ottamaan vastaan palokunnan kunniajäsenyyden. Vastauspuheessaan vuorineuvos Ekholm mielihyvin antoi suostumuksensa ja kiitti palokuntaa hänen osakseen tulleet kunnianosoituksesta. Tämän jälkeen ojennettiin vuorineuvokselle kultainen kunniajäsenen merkki ja vuorineuvoksetar Clara Ekholmille kukkia. Aikaisemmin on palokunta kunniajäsenikseen kutsunut vuorineuvos Gösta Serlachiuksen, kauppaneuvos Gösta Björkenheimin, vuorineuvos Einar Ahlmanin sekä insinöörit Alvar Brejlinin ja Ernst Biesen.

Klo 14 alkoi Kymin Oy:n ammattikoulun laakeripuun ja kukkasin sekä valtakunnan ja palokunnan lipuin koristetussa juhlasalissa varsinainen 50-vuotisjuhla kutsuvieraille sekä palokuntalaisille ja näiden omaisille. Juhlan alkajaisiksi soitti Kuusankosken Orkesteri maisteri Veikko Talven johdolla Kajanuksen "Rapsodian". Juhlaväen toivotti tervetulleeksi palopäällikkö Hj. Ruth, joka puheessaan mainitsi mm., että tehokkaaseen taisteluun tulta vastaan, kun se esiintyy hävittäjähahmossa, vaaditaan pelottoman ja valppaan väen yhteenliittymistä, järjestystä sekä järjestelmällisiä menettelytapoja. Meillä on kaupungeissa ja kauppaloissa vakinainen palomiestistö tätä tarkoitusta varten. Maalaiskunnissa ja tehdasyhdyskunnissa on vapaaehtoinen palokunta ottanut suorittaakseen tämän monesti vaikean ja vastuunalaisen tehtävän. Taistelussa tuhotulta vastaan palokuntien yhteisenä päämääränä on auttaa ja suojella kanssaihmiä, olkootpa he keitä tahansa. Voidakseen saada tarkoituksensa toteutetuksi vapaaehtoisen palokunnan tulee olla toverikunta, ei ainoastaan sääntöjen mukaan ja paperilla, vaan myös todellisuudessa. Vaaran hetkellä täytyy jokaisen palomiehen luottaa toveriinsa tietäen saavansa häneltä apua. Vapaaehtoisen palokunnan jäsenten keskeinen toverillisuus ei ole tärkeätä ainoastaan sammutus- ja pelastustyössä, vaan sillä on myös suuri yhteiskunnallinen merkitys. Jokainen yhteenliittymä, joka kykenee vetämään mukaansa henkilöitä eri yhteiskuntapiireistä, suorittaa työtä, jota ei osata kyllin korkealle arvostaa. Palosuojelu on erittäin monitahoinen ala. Nykyajan kii-reellinen ja levoton elämäntahti sekä jatkuva kehitys kaikilla aloilla asettaa myös palosuojelulle entistä suurempia vaatimuksia. Se on katsottava koko kansan asiaksi, ja itsekunkin meistä olisi omalla taval-

lamme oltava mukana palosuojelutyössä ja tuettava palokuntiemme toimintaa. Tervehdyspuheen päätyttyä esitti palokunnan sihteeri, kamreeri Jussi Verona 50-vuotishistoriikin, josta otteita on lainattu tähän kirjoitukseen. Sitten seurasi ohjelmassa yksinlaulua, jota esitti taiteilija Antti Koskinen musiikinopettaja Heikki Koskensepän säestämänä. Tait. Koskinen lauloi neljä laulua, nimittäin Kilpisen "Laululle", Kuulan "Syystunnelman", Merikannon "Anninan" ja aarian Tshaikovskin oopperasta "Eugen Onegin". Loisteliaita esityksiä kuunneltiin suurella mieltymyksellä.

Kahvitarjoilun jälkeen piti johtaja, dipl.ins. K. Ståhlström juhlapuheen. Hän mainitsi mm., että ensimmäinen palovahinkojen korvaamista varten perustettu laitos maassamme oli Suomen Vakuutuskonttori. Se aloitti toimintansa v. 1816, mutta oli pakotettu lopettamaan sen Turussa vuonna 1827 raivonneen suurpalon takia. Ensimmäinen vapaaehtoinen palokunta perustettiin v. 1838 Turussa, mutta vasta 25 vuotta myöhemmin syntyi toinen sellainen, ja ensimmäinen VPK maaseudulla starttasi v. 1873. Käsiteltyään vapaaehtoisen palokuntatoiminnan sekä vakuustoitiminnan kehitystä puhuja lausui tunnustuksen sanoja juhlivalle palokunnalle, jonka hän sanoi herättäneen kunnioitusta maan rajojen ulkopuolellakin. Palokunta on hyvin varustettu ja sillä on tehtävänsä tasalla oleva päällystö ja miehistö. Se on kerta kaikkiaan hyvä palokunta, jonka henki on tehnyt eläväksi. Sekakuoro Kaiun laulettua musiikinopettaja Koskensepän johtamana Kaupin "Lippulaulun", Linnanalan "Kiurun tupa" ja Tobiaksen "Varas" suoritettiin ansiomerkkien jako. Niitä saivat seuraavat palokuntalaiset: Palokuntien Keskusliiton ansioristin Edvin Eklund ja ansiomitalin Antton Haimi, Armas Lehtinen, Oiva Sahlberg, Vihtori Sihvola, Aksel Starck, Gustaf Starck ja Antti Tuominen, Suomen Palopäällystöliiton ansioristin Alvar Harlin sekä ansiomitalin Erland Harlin, Niilo Jokinen, Viljo Mankki ja Jussi Verona. Palokunnan palvelusmerkin saivat seuraavat: 40-vuotismerkin Armas Lehtinen, 35-vuotismerkin Edvin Eklund, Ferdinand Koskinen, Lauri Mankki, Hjalmar Ruth ja Antti Tuominen, 30-vuotismerkin Alvar Harlin, Erland Harlin, Niilo Jokinen, Viktor Kuokka, Eino Laaksonen, Viktor Sihvola, Hjalmar Tavilampi ja Jussi Verona, 25-vuotismerkin Antton Haimi, Toivo Hongisto, Hjalmar Sulanen ja Aksel Starck, 20-vuotismerkin Emil Jokinen, Mauno Kallio, Einar Leppä, Ville Mankki, Oiva Sahlberg ja Gustaf Starck, 15-vuotismerkin Juho Haag, Olli Harlin, Matti Karlsson, Veikko Kukkanen, Toimi Laine, Pauli Lauren, Uno Liukkonen, Eino Rouhiainen, Toivo Skofelt, Tauno Tiihonen ja Leo Toukkari, 10-vuotismerkin Oiva Avikainen, Niilo Harjula, Jorma Harlin, Risto Koskinen, Aake Kujala, Leevi Kujala, Heikki Muuronen, Pentti Niemi ja Ake Nurminen sekä 5-vuotismerkin Martti Askola, Arne Frimodig, Tapio Lehtonen, Yrjö Leppälä, Pentti Mankki, Paavo Mäkinen, Reino Nenonen, Erkki Penttinen, Arvo Pesu, Risto Rautio, Toivo Rouhiainen, Klaus Seppälä, Olavi Simonen, Teuvo Teittinen, Veikko Tuukkanen, Toivo Vainio ja Vilho Vauhkonen.

Vapaan sanan aikana luovutettiin ensimmäinen puheenpuoro Kymen Oy:n toimitusjohtajalle, vuorineuvos K. E. Ekholmille, joka samana päivänä oli kutsuttu palokunnan kunniajäseneksi. Vuorineuvos Ekholm lausui mm., että palokunnille ominainen epäitsekäs auttamisen tahto on pohjimmaisena syynä siihen, että palokunta-aatteella on niin merkittävä kannatus yhteiskunnassamme ja että palotoimen ympärillä ovat viihtyneet ja menestyneet monet muut yhteiskuntaa rakentavat harrastukset ja pyrkimykset. Kymintehtaan ja Kuusankosken VPK:n puolivuosisatainen työ sisältää juuri tuollaista auttamisen tahtoa, jolle on annettava varaukseton tunnustus. Kun samalla tiedämme, että Kymintehtaan ja Kuusankosken VPK on hyvin harjoitettu, nopea ja iskuvalmis, on meillä kuusankoskelaisilla täysi syy olla ylpeitä palokunnastamme. Lopuksi vuorineuvos Ekholm esitti juhlivalle palokunnalle Kymen Osakeyhtiön ja omasta puolestaan mitä parhaat onnentoivotukset ja kiitokset sen suorittamasta suuriarvoisesta työstä seutukuntamme palontorjunnan hyväksi. Suomen Palosuojeluyhdistyksen onnittelut toi yhdistyksen toiminnanjohtaja, eversti B. Heinrichs. Hän mainitsi mm., että vuosittaiset palovahingot maassamme nousevat 1½—2 miljardiin markkaan. Noin ⅓ siitä kohdistuu teollisuuteen. Mainittuun summaan sisältyvät vain välittömät vahingot, kun sen sijaan välilliset vahingot ovat vielä suuremmat. Teollisuuden palosuojelulla on ensiluokkainen kansantaloudellinen merkitys. Kymintehtaan ja Kuusankosken VPK on kotirintamallaan suorittanut suuriarvoista työtä ja osoittanut esimerkillistä suhtautumista palontorjuntaan. Puhuja onnitteli palokuntaa myös niistä ihanteellisista olosuhteista, joissa sillä on mahdollisuus toimia. Suomen Palopäälystöliiton puolesta onnitteli liiton toiminnanjohtaja, palopäällikkö Vilho Pesälä. Hän mainitsi mm., että liiton ja juhlivan palokunnan välillä on vallinnut läheinen yhteistyö, mitä todistaa mm. se, että palopäällikkö Ruth on liiton varapuheenjohtaja ja hallituksen jäsen sekä liiton teollisuusjaoston puheenjohtaja. Palopäällikkö Pesälä esitti onnittelut myös Lappeenrannan alueen palopäälystökerhon ja Kaukaan Tehtaan VPK:n puolesta. Kymen läänin palokuntaliiton, Kouvolan kauppalan ja Kymen läänin palopäälystöyhdistyksen onnittelut esitti palopäällikkö Aaro Rämä. Onnitellessaan Teollisuus-Palon puolesta johtaja, dipl.ins. K. Ståhlström mainitsi, että Teollisuus-Palossa kiinnitetään suurta huomiota hyvien tehdaspalokuntien kehitykseen. Kymintehtaan—Kuusankosken VPK on esimerkillinen palokunta. Puhuja jätti palokunnalle muistoksi upean hopeisen maljan. Edelleen onnittelivat palokuntaa Kuusankosken kunnan puolesta kunnanjohtaja Jaakko Mikkonen, Voikan Tehtaan VPK:n puolesta palopäällikkö Esko Eloranta, Hallan Tehtaitten VPK:n puolesta palopäällikkö Emil Wecksten, Myllykosken Tehdaspalokunnan puolesta palopäällikkö J. Nenonen, Haukkasuo Tehtaan VPK:n puolesta palopäällikkö Pauli Häkkinen, Sotainvalidien Veljesliiton alaosaston puolesta osaston puheenjohtaja Unto Koskinen, Kymintehtaalaisen Työväenyhdistyksen puolesta ammattikoulun metallityönopettaja Hugo Lindqvist ja

Palopäällikkö Hj. Ruth kiinnittää kultaisen kunniajäsenen merkin vuorineuvos K. E. Ekholmin rintaan. Oikealla vuorineuvoksetar Clara Ekholm.

Alakuvassa johtaja, dipl.ins. K. Ståhlström juhlapuhetta pitämässä.

Kuusankosken Kisan puolesta sähköasentaja Kalle Koskinen. Sähkein, adressein ym. tavoin onnittelivat Palokuntien Keskusliitto, Teollisuus-Palo, Suomen Palopäälystöliitto ja sen teollisuusjaosto, Porvoon Höyrysahan VPK, Kaukaan tehtaan VPK sekä dipl.ins. Björn Sucksdorff, palopäällikkö Toivo Laitila ja hra Frithiof Blomqvist. Palopäällikkö Ruthin kiitettyä palokunnan puolesta onnentoivotuksista päätettiin juhla laulamalla yhteisesti "Maamme".

Illaksi oli järjestetty juhlatanssiaiset Kuusankosken Seuratalolle, minne palokunta perinteitten mukaisesti marssi soitukulkueena Kymen paloasemalta.

”Oma koti”

Voikan sosiaaliosaston toimesta oli Voikan seurataloon järjestetty syyskuun 24.—25. pnä näyttely, jossa monipuolisella tavalla valaistiin kodin piiriin liittyviä asioita. Näyttelylle olikin annettu sattuva tunnus ”Oma koti”.

Kunkin näyttelyryhmän ohessa oli iskevään muotoon sommiteltuja kehoituksia, jotka johtivat suoraan asian ytimeen. ”Oikeat siivousvälineet helpottavat työtä” luki siivousvälinepöydän ääressä, ja näyttelyssä kävijä saattoi todeta, että sellaisiin tavanomaisiin työvälineisiin kuin harjoihin ja rikkalapioihin oli ilmestynyt uusia piirteitä, joiden avulla työnteko helpottuu ja tehostuu. Monet muut pikkukeksinnöt osoittivat, että perheenmännän raskasta työtaakkaa on voitu uusien keksintöjen ja rationalisoinnin avulla keventää. Näyttelyssä osoitettiin, ettei ole samantekevää, millaisella kattilalla ruoka valmistetaan. Kehoituksena oli lause: ”Valitse oikea kattila talouteesi” ja sen havainnollistamiseksi esiteltiin useita kattilamalleja. Villaisten vaatteiden puhdistamiseen suositeltiin erilaisia vaahtopesuaineita.

Vaikka kodin sisustusnäyttelyosasto oli pieni, herrätti se havainnollisuudellaan huomiota. Näytteille oli asetettu kaksi erilaista esimerkkiä, jotka oli varustettu ohjaavin otsikoin ”ei näin — vaan näin”. Hylättäväksi sommitellussa sisustuksessa oli raidallisia, ruudullisia ja kukallisia tekstiilejä, jotka tekivät huoneen rauhattomaksi ja kirjavaksi. Suositeltavassa esimerkissä oli taasen käytetty yksivärisiä pintoja, joita muutamat värikkäät yksityiskohdat elävöittivät. Mainittakoon, että edullisen vaikutelman aikaansaaminen oli ratkaistu halvoin sisustein. Vaalean sinertävä iso matto oli kudottu lumppulangasta, toisena mattona oli pirteä räsymatto, oviverho oli tavallista jokamiehen lakanakangasta ja huonekalut nykyajan kevyitä standardityyppisiä. Pienoismallien avulla esiteltiin lukuisia verhoasetelmia.

Viihtyisään kotiin kuuluvat kukat ja tähän seikkaan näyttelyssä olikin kiinnitetty paljon huomiota. Ikkunoille tai niiden läheisyyteen suositeltiin erilaisia viherkasveja ilmiansuunnasta riippuen. Pohjoiseen päin avautuvaa ikkunaakaan ei kukkien ystävän tarvitse jättää paljaaksi, sillä siinäkin menestyviä kasveja on olemassa. Leikkokukkien asettelussa pitäisi kiinnittää huomiota maljakon muotoon ja materiaaliin. Kekseliäisyyden avulla voidaan saada aikaan hyvinkin hauskoja kukka-asetelmia.

Oma koti käsittää useassa tapauksessa myös puutarhan, ja näyttelysaliin olikin sommiteltu hauska puutarhanurkkaus nurmikkoineen ja liuskakiveyksineen. ”Järjestä puutarhaasi rauhallinen oleskelunurkkaus” oli tämän näyttelykohteen kehoituksena. Kalustona oli halpa ja kevyt putkikalusto, jonka kirkasväriset kankaat tekivät eloisian vaikutelman. Tämä puutarhan oleskelunurkkaus oli näyttelyn edustavimpia näytteillepanoja. Puutarhapuoleen liittyi lisäksi erilaisten puutarhavälineiden esittely.

Lapsen maailmaa ei ollut myöskään unohdettu tästä näyttelystä. Pikkuvauvan ensimmäiseksi vuoteeksi suositeltiin juurikoria, joka oli ympäröity vaalean helakalla kankaalla. Meriheinäpatja oli päällystetty plastiikkisella kankaalla ja selluloosasta tehdyllä vaku-levyllä. Tyyny oli siirretty muistojen joukkoon. Peitteenä oli lakana ja huopa.

”Lapselle oma soppi, vaikka kuinka pieni” ja ”hukan ohjausta, niin lapsi viihtyy ja kehittyy” luki leikkikaluosaston kohdalla. Esillä oli lukuisia halpoja ja yksinkertaisia leikkikaluja, joilla lapsi mielellään askartele. Kaikenlaiset palikat sopivat hänelle erinomaisesti. Yleensä lapsen leikkikalun tulisi olla sellainen, että lapsi voi sillä jotain tehdä. Lapsi leikkii mielellään myös veden kanssa. Mutta aikuiset askartelevat myös mielellään ja näyttelyssä olikin pitkä pöytä, jolle oli koottu kaikenlaisia vapaa-ajan harrastuksen ja kätevyuden luomuksia.

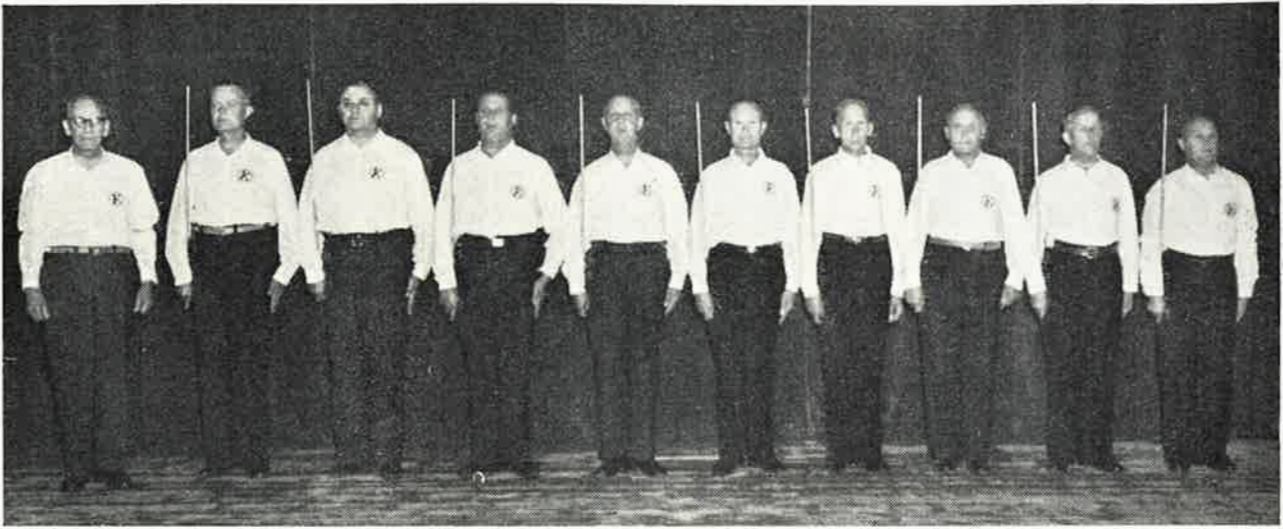
Näyttelyssä esiteltiin sellainen jokaiseen kotiin kuuluva tärkeä kapine kuin lääkekaappi. Sen sijoituspaikka on korkealla poissa lasten ulottuvilta, minkä lisäksi kaappi täytyy pitää lukittuna.

Näyttelyn esittelystä huolehtivat sosiaalitarkastaja Sirkku Ratia, puutarhaopettaja Eva-Kaisa Airaksinen, terveysisäris Irma Pajula, käsityönopeuttaja Liisa Brandt ja lastenseimen johtajatar Sanelma Aikäs. Näyttelyn avajaistilaisuudessa puhui sosiaalipäällikkö, varatuomari Aunis K. Kantonen.

Ylhäällä: Näyttelyssä ollut esimerkki rauhallisavvyisestä huoneensisustuksesta.

Vieressä: Omakotitalon puutarhaan suositeltiin tämántapaista oleskelunurkkausta.

Kuusankosken Urheiluseura 40-vuotias

Syyskuun 4. pnä vietti Kuusankosken Urheiluseura 40-vuotisjuhlaansa. Seuran perustavan kokouksen koollekutsujina olivat mm. tehtaan virkailijat Christian Nyberg ja Julius Högström. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin ensin mainittu, sihteeriksi B. Axelsson ja rahastonhoitajaksi H. Nyman sekä muiksi johtokunnan jäseniksi J. Högström, O. Hellgrén, H. Ekengrén ja V. Becklin. Seura on tehnyt monipuolista ja tulosrikasta työtä urheilun eri rintamilla ja sen edustajat ovat saavuttaneet mainetta mm. olympialaisilla kilpakentillä.

40-vuotisjuhlan arvokkaasta ohjelmasta mainittakoon mm. sosiaalineuvos Akseli Kaskelan juhlapuhe. Samalla hän esitti juhlivalle seuralle SVUL:n onnitteletut ja kiitokset. Vapaan sanan aikana sosiaalineuvos

Kaskela ojensi SVUL:n hopeisen ansiomerkin Väinö Liikkaselle ja Joonas Myyrälle, SVL:n kultaisen ansiomerkin Julius Högströmille ja hopeisen Tapio Lehtoselle sekä SHL:n pronssisen ansiomerkin Harri Varhomaalle. SUL:n ja SVUL:n Kymenlaakson piirin onnitteletut toi kansanedustaja U. Saariaho luovuttaen opetusministerin myöntämän Suomen urheilun hopeisen ansiomerkin kullatuin ristein Arvo Askolalle ja pronssisen mitalin Hj. Ruthille, Suomen Luisteluliiton ansiomerkin Kalle Paanaselle ja Suomen Suunnistamisliton ansiomerkin Unto Kantolalle sekä piirin ansio- ja tunnustusmerkin erälle seuran jäsenille. Kunniajäsenekseen kutsui seura Hj. Ruthin. Aikaisemmat kunniajäsenet ovat Christian Nyberg, Arttur Andersson ja Julius Högström.

Ylhäällä: 40-vuotisjuhlassa esittivät veteraanit sauvavoimistelua seuran ensimmäisen voimistelunohjaajan Julius Högströmin (äärimmäisenä vasemmalla) johdolla.

Vieressä: Tapio Lehtosen (vas.) johtaman voimistelujoukkueen esittämänä nähtiin osia ensi kesän Suomen Suurkisojen valio-ohjelmasta.

Kalle Koskinen.

Pitkäaikaisesti palvelleita

MOOTTORIENHOITAJA KALLE FERDINAND KOSKINEN

Kymin sähköosastolta tulee 9. 11. 55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 16. 5. 1895 Valkealassa. Työskentelynsä yhtiössämme hän aloitti v. 1913 Kymin korjauspajassa, mistä noin puolen vuoden kuluttua siirtyi Kymin sähköosastolle. Oppiajan päätyttyä hän oli 22. 6. 16—25. 7. 18 välisenä aikana Oy. Strömbergin palveluksessa sähköasennustöissä Kajaanissa. Takaisin Kymin Oy:n palvelukseen hän tuli sähköosastolle sähköasentajaksi. Nykyisessä toimensaan Kymin paperitehtaan moottorien hoitajana hän on ollut 1. 3. 27 lähtien. Koskisen harrastuksista mainittakoon erityisesti palontorjuntatyö. Hän on kuulunut tehtaan palokuntaan vuodesta 1918 alkaen ja on edelleenkin mukana ruiskuesimiehenä.

TÄYTEAINEIDEN KÄSITTELIJÄ ILMI NIKU

Kymin paperitehtaalta tulee 10. 11. 55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 4. 12. 1897 Iitissä. 18. 8. 1913 hän tuli Kymin paperitehtaalle asiatyöksi. Oltuaan välillä vuoden ulko-osastolla hän tuli v. 1921 takaisin paperitehtaalle, missä on siitä lähtien työskennellyt mm. paperisalissa ja hollanteriosastolla. Nykyisessä toimessaan hän on ollut vuodesta 1950 lähtien.

RAKENNUSTYÖLAINEN VÄINÖ RYÖPPY

Kymin rakennusosastolta tulee 10. 11. 55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa. 16-vuotiaana hän tuli työhön Kymin kor-

Ilmi Niku.

Väinö Ryöppy.

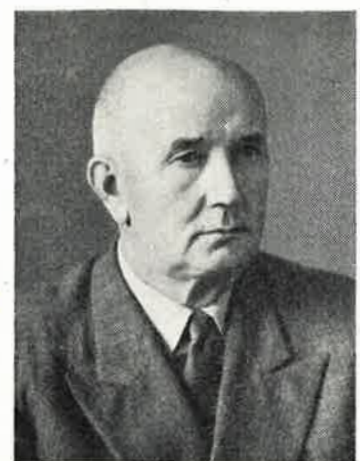
Kalle Sirén

Juho Emil Nieminen.

Paavo Loijas.

Elias Tohka.

jauspajalle ja on sen jälkeen työskennellyt mm. Kymin paperitehtaalla, Kymin puuhiomossa ja Kymin ulkotyöosastolla sekä vuodesta 1922 lähtien Kymin rakennusosastolla.

KONEENHOITAJA KALLE TEODOR SIRÉN

Kuusaan paperitehtaalta tulee 21.11.55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 24.12.1897 Iitissä ja tuli 15-vuotiaana aputyöläiseksi Kuusaan rakennusosastolle. Työskenneltään sitten eräillä muilla osastoilla hän siirtyi 20.4.21 paperitehtaalle. Koneenhoitajaksi hänet nimitettiin 16.7.35, joten hän on hoitanut tätä vastuunalaista tehtävää jo 20 vuotta.

KIRVESMIES JUHO EMIL NIEMINEN

maatalousosastolta tulee 22.11.55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 20.12.1884 Iitissä. 26.10.1914 hän tuli työhön Kymin sähköosastolle, mistä 5.6.16 siirtyi Kuusaan rakennusosastolle ja sieltä 2.12.21 Keskuspuutarhaan. Oltuaan välillä lyhyen aikaa Voikan puuhiomossa sekä korjauspajassa hän tuli uudelleen Keskuspuutarhaan työskennellen siellä edelleenkin. Hänet tunnetaan utterana ja huumorintajuisena miehenä.

PAPERIMESTARI PAAVO LOIJAS

Voikan paperitehtaalta tulee 30.11.55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 3.6.1890 Ilomantsissa. 18.4.1915 hän tuli Voikan paperitehtaalle rullamieheksi I:lle koneelle. Koneenhoitajaksi hänet nimitettiin lokakuussa 1919 ja pape-

rimestariksi helmikuussa 1930. Nykyisin hän toimii vanhempana paperimestarina. Aikaisemmin hän oli työssä Leppäkosken ja Tainionkosken paperitehtailla noin 4 vuotta.

KALANTERINKÄYTTÄJÄ ELIAS TOHKA

Kymin paperitehtaalta tulee 2.12.55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 16.2.1896 Valkealassa. Sieltä hänen vanhempansa muuttivat Kuusankoskelle Elias Tohkan ollessa vain vuoden ikäinen. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1911 rakennustöihin Kymin tehdasrakennusosastolle. Kymin paperitehtaalle hän siirtyi v. 1915 ja on siitä lähtien mainitulla osastolla työskennellyt. Sotaaikana hän oli koneiden osaksi seisossa muutamia kuukausia metsätoissa ja Kuusaan voimalaitostyömaalla. Nykyisessä toimessaan hän on ollut vuodesta 1933 lähtien.

RAAMITTAJA MARTTA SALMI

Kymin paperitehtaalta tulee 11.12.55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 12.8.1898 Jaalassa. 15.4.1915 hän tuli Kymin paperitehtaalle riisinkäärijäksi ja oli tässä työssä muutamia lyhyitä muualla oloja lukuun ottamatta aina vuoteen 1951, jolloin siirtyi nykyiseen toimeensa.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja heidän uskollisesta uurastuksestaan yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi, ja toivottaa heille menestystä tulevien vuosien varalle.

Einar Raita.

Jaakko Rutanen.

MERKKIPÄIVIÄ

60-VUOTIAITA

Maalari Einar Raita, Kymin rakennusosastolta, 6. 12. 55. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1914 Kuusaan rakennusosastolle. Muutamia lyhyitä katkoja lukuun ottamatta hän on työskennellyt yhtäjaksoisesti, mm. Kymin selluloosatehtaalla ja Kymin ulkotyöosastolla sekä vuodesta 1925 lähtien Kymin rakennusosastolla. Raita kuului palokuntaan 23 vuotta, mutta joutui jättämään sen sairauden takia. Maalarien ammattiosaston rahastonhoitajana hän on ollut 4 vuotta. Hänen vapaa-ajan harrastuksiinsa on kuulunut mm. kalastus, myös kilpailun muodossa, josta hän on saanut palkintojakin. Lisäksi hän on harrastanut mm. taidemaalausta.

Purkaja Niilo Wass, Voikan ulkotyöosastolta, 8. 12. 55. Hän on syntynyt Keuruulla. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1925 Voikan rakennusosastolle. Työskennellyään sitten koskityömaalla ja korjauspajalla hän siirtyi v. 1932 Voikan ulkotyöosastolle.

50-VUOTIAITA

Ohjaamopäivystäjä Jaakko Rutanen, Kymin sähköosastolta, 25. 11. 55. Hän on syntynyt Kuusankoskella ja on toisen polven yhtiöläisiä, sillä myös hänen isänsä oli aikanaan Kymi-yhtiön palveluksessa. Käytyään 2 vuotta ammattikoulua Rutanen

Arvi Niemi.

Eino Anttila.

tuli v. 1922 selluloosatehtaan korjauspajalle oppilaaksi ja kohosi pian nuoremmaksi viilajaksi. Suoritettuaan asevelvollisuutensa hän toimi viilajana kattilahuoneella, kunnes v. 1929 meni lämmittäjäksi ammattikoululle. V. 1934 hän siirtyi takaisin kattilahuoneelle joutuen hoitelemaan höyryturpiineja. Hän on ollut sekä selluloosa- että paperitehtaan turpiinien käyttäjänä. Syksyllä 1943 hän muutti silloin rakenteilla olevalle Kuusankosken voimalaitokselle ja pääsi sen valmistuttua ohjaamopäivystäjäksi voimalaitokselle ollen tässä toimessa edelleenkin. Rutanen on tunnontarkasti hoitanut kaikki hänelle annettut tehtävät.

Purkaja Arvi Niemi, Voikan ulkotyöosastolta, 27. 11. 55. Hän on syntynyt Säkkijärvellä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1950 Voikan selluloosa-tehtaalle, mistä vuotta myöhemmin siirtyi ulkotyöosastolle. Ennen yhtiömme palvelukseen tuloaan hän toimi autonkuljettajana eri työnantajilla. Kotiseudullaan Karjalassa hän osallistui seuratoimintaan.

Talonmies Eino Peltola, Voikan talousosastolta, 5. 12. 55. Hän on syntynyt Pilkanmaassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 4. 6. 1921 Voikan paperitehtaalle. Työskennellyään sitten erällä muilla osastoilla hän siirtyi 1. 1. 38 autonkuljettajaksi talousosastolle. Nykyisin hän hoitaa Voikan virkamies-talon talonmiehen tehtäviä. Peltola on kuulunut yli 20 vuotta Voikan tehtaitten palokuntaan.

Koneenhoitaja Eino Anttila, Kymin paperitehtaalta, 16. 12. 55. Hän on syntynyt Vehkalahdella. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1922 Kymin paperitehtaalle apumieheksi paperikoneelle. Käytyään läpi kaikki asteet hänet nimitettiin v. 1948 koneenhoitajaksi. Nuorempana kuului urheilu hänen harrastuksiinsa.

MANAN MAJOILLE

SÄHKÖASENTAJA OSKAR PEKKOLA

Syyskuun 26. p:nä kuoli kotonaan Kuusankoskella sydänhalvaukseen sähköasentaja Oskar Peckola Kymin sähköosastolta lähes 63 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 30. 10. 1892 Valkealassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 3. 11. 1913 Kymin rakennusosastolle, mistä 11. 5. 14 siirtyi Kymin korjauspajalle. Sähköosastolla työskentelynsä hän aloitti 11. 9. 16 Ky.—Kuu. sähköosastolla ollen ensin linja-asentajana ja

AK:n ansiomerkkejä jaettu

Kymintehtaan virkamiesklubilla järjestettiin 6. 6. AK:n ansiomerkkien jako, jonka suoritti AK:n Pohjois-Kymenlaakson piirin puheenjohtaja metsäneuvos Bj. Bützow piirinjohdaja O. Kososen avustamana. Ensimmäisen kultaisen ansiomerkkin Kymin Oy:n automiehistä saivat automestari Aksel Starck ja kuorma-autonkuljettaja Emil Koskinen. Hopeinen ansiomerkki kiinnitettiin kuorma-autonkuljettajien Urho Rautomäen ja Pentti Mannin rintapieleen. Tilaisuudessa, jossa oli läsnä mm. Kuusankosken tehtaitten isännöitsijä Curt Cedercreutz, piti metsäneuvos Büt-

zow puheen, jossa mm. mainitsi, että ansiomerkkin tarkoituksena on edistää liikennekulttuuria ja liikenneturvallisuutta sekä autonkuljettajien ammattitaitoa, vastuuntuntoa ja ahkeruutta.

Kuvassamme henkilöt vasemmalta lukien: Työnjohtaja I. Vaaranrinne, autonkuljettaja E. Koskinen, metsäneuvos Bj. Bützow, automestari A. Starck, insinööri A. Tötterman, työnjohtaja H. Kouki, autonkuljettaja U. Rautomäki. AK:n piirinjohdaja O. Kosonen, autonkuljettaja P. Manni ja dipl.ins. O. Hixén.

moottoreiden hoitajana sekä viimeksi sähköasentajana kuolemaansa saakka. Hänen pitkä ja uskollisesti suoritettu palveluksensa yhtiössämme kesti yli 41 vuotta.

Pekkola osallistui kokonaista 36 vuotta Kymintehtaan ja Kuusankosken VPK:n toimintaan kuuluen aikoinaan kahteen otteeseen palokunnan johtokuntaankin sekä viime vuoden toukokuusta lähtien kunniakomppaniaan. Hän oli mukana myös järjestötoiminnassa hoitaen lukuisia luottamustehtäviä.

VOITELIJA ARMAS VANHATALO

Kesäkuun 22. pnä kuoli Kuusankoskella voitelija Armas Vanhatalo Kymin selluloosatehtaalta 46 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 2. 3. 1909 Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 15. 5. 29 Kymin rakennusosastolle. Oltuaan välillä poissa yhtiöstä ja työskenneltyään sitten kahteen otteeseen Kymin—Kuusankosken ulkotyöosastolla hän siirtyi 16. 8. 34 Kymin selluloosatehtaalalle. Osallistuttuaan talvisotaan, mistä palasi 50 %:n invalidina, hän tuli 15. 8. 41 jälleen työhön Kymin selluloosatehtuulle, missä sitten

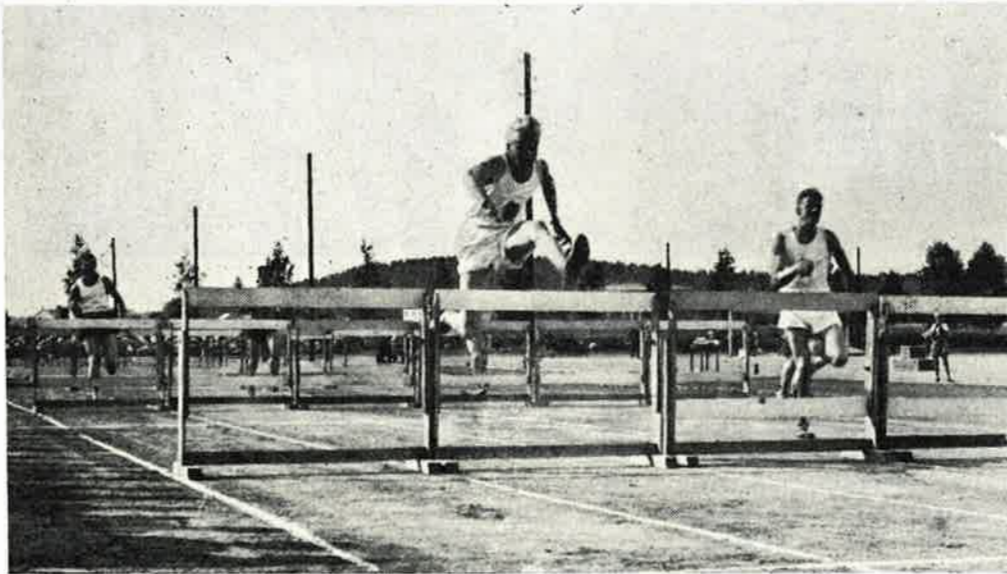

lukuun ottamatta lyhyttä aikaa rakennusosastolla työskentelikin ensin sekatyöläisenä ja helmikuusta 1954 lähtien voitelijana 16. 6. 55 saakka, jolloin sairauden takia jäi pois työstä. Vajaan kahden viikon kuluttua vaikea sairaus aiheutti kuoleman.

Vanhatalo oli erittäin tunnollinen työntekijä. Luonteeltaan hiljaisena ja vaatimattomana hän oli pidetty sekä työtoveriensa että esimiestensä keskuudessa. Häntä jäi lähinnä suremaan puoliso.

KUVASATOA YHTYMÄN KESÄMESTARUUSKILPAILUISTA

110 m aitajuoksussa yhtymän uuden ennätyksen saavuttanut Ky—Kuu:n S. Kotilainen aitaa ylittämässä.

Pituushypyn mestari
Voikan S. Jokimies.

Keskellä korkeushypyn voittaja Ky—Kuu:n Risto Aro ja oikealla toiseksi tullut Ky—Kuu:n E. Seppälä, joka saavutti mestaruuden kuulantyyönössä.

Ky—Kuu:n I. Niemi oli kiekonheiton alkukilpailussa vasta viides, mutta loppukilpailussa paiskasi "limpun" pisimmälle.

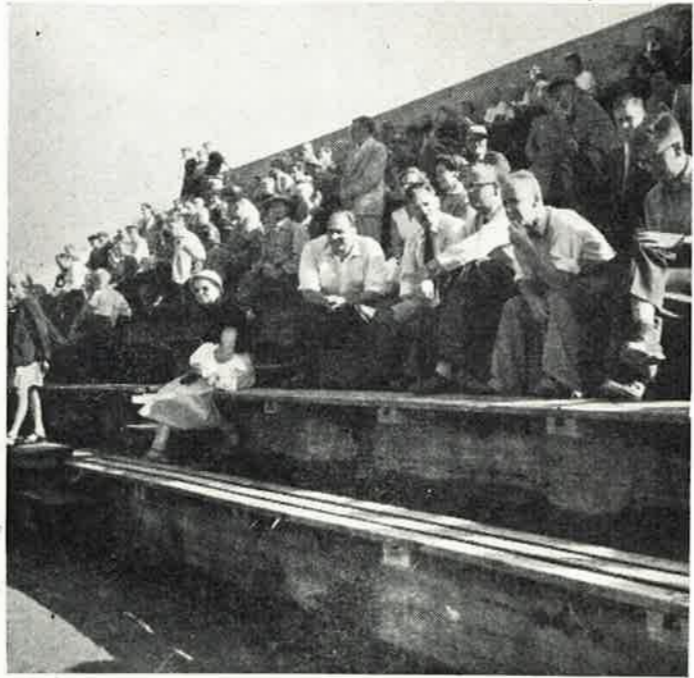
Risto Aro ylittää 175 sm, mikä takasi hänelle mestaruuden.

Ylhäällä oikealla näkymä katsomosta.

Vieressä kuuluttaja A. J. Sepponen avustajineen.

Alhaalla vasemmalla isännöitsijä Curt Cedercreutz käättelee 1500 m juoksun voittajaa Voikan E. Knappia.

Alhaalla oikealla 110 m aitajuoksussa palkitut. Mestari Ky-Kuu:n S. Kotilainen toinen oikealta.

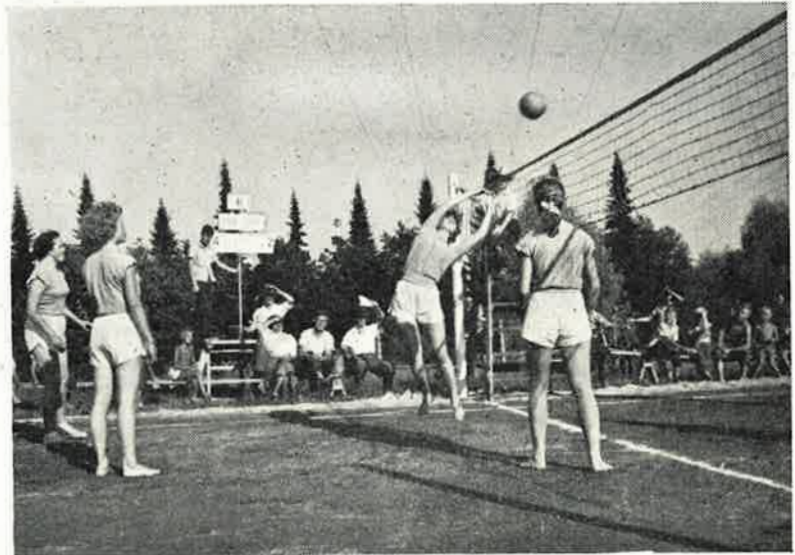

Vieressä: Salon ja Högforsin joukkueet kiistelemässä keskinäisestä paremmuudesta.

Keskellä: Kymintehtaan voittoisa joukkue ottelun tiimellyksessä. Liisa Okka suorittaa lennokkaan palautuksen.

Alhaalla: Kymintehtaan mestarijoukkue. Vas. lukien Kaija Mäntylä, Seija Saastamoinen (selin), Terttu Niemi, Liisa Okka ja Marita Ellonen.

NAISTEN LENTOPALLO- OTTELUT

Naisten lentopallo oli viime kesänä ensimmäisen kerran yhtymämme kesämestaruuskilpailujen ohjelmassa ja kaikesta päättäen tulee edelleenkin olemaan. Nyt oli sarjassa viisi joukkuetta, mutta ilmeistä on, että vastaisuudessa joukkueiden lukumäärä lisääntyy. Ottelut muodostuivat kautta linjan melko hyvätasoisiksi ja ennen kaikkea vauhdikkaiksi runsaslukuisen yleisön seurattessa kiinnostuneena värikkäissä peliasuissa temmeltävien pelaajattarien touhua. Kymintehtas osoittautui nyt parhaimmaksi, mutta eroa sen ja muiden kärkijoukkueiden välillä ei enempää teknillisessä kuin taktillisessakaan suhteessa ollut paljon. Lyöntipuhtauteen nähden oli kaikilla joukkueilla enemmän tai vähemmän toivomiselle varaa.

Eri joukkueitten sijoittautumisesta sarjassa kerrottiin lehtemme viime numerossa kesämestaruuskilpailujen selostuksen yhteydessä.

Yhtymämme jalkapallomestarit

Kuten jo lehtemme viime numerossa kerrottiin, saavutti Kymintehdas yhtymämme tämänvuotisen jalkapallomestaruuden voitettuaan Hallan, Högforsin ja Salon tehtaitten joukkueet ja pelattuaan tasan entisen mestarin Voikan tehtaitten joukkueen kanssa. Kuvassamme uudet mestarit vasemmalta lukien:

Takarivissä Unto Ruippo, Teppo Frimodig, Matti Frimodig ja Pentti Kuronen, keskellä Matti Frilander ja Pentti Pasanen, edessä Paavo Vesalainen, Heikki Ylikangas, Reino Väärälä, Pauli Peuhu ja Tenho Kähärä.

Uintiharrastuskilpailut

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAAT

Kuudes uintiharrastuskilpailu suoritettiin 10.7.—31.8. välisenä aikana. Kilpailussa lyötiin kaikki entiset ennätykset. Suorituksia kertyi 6.373 kpl (v. 1954 4.942, mikä oli siihen asti paras tulos), ja osanottajia oli 338 (249) eri henkilöä. Uintipaikoittain jakautuivat suoritukset seuraavasti: Pääuimala 4.176 (3.420), Sääksniemi 987 (778), Kymenranta 552 (158), Kuusanniemi 522 (375) ja Mustavuori 136 (211). Arvontaan oikeuttavia kortteja saapui kaikkiaan 185 (155), joista miesten 62 (53), naisten 31 (26), vaimojen 18 (15), tyttöjen 39 (46) ja poikien 35 (15). Viiden arvan tuloksen eli vähintään 6.000 m saavutti 113 (76) osanottajaa ja maksimitulokseen 10.600 m:iin pääsi heistä 10 (5). Parhaat tulokset:

Naiset: 1) Aira Nikula, Ky.pap., 10.600 m. 2) Siniikka Roitto, sos.os., 9.800. 3) Aune Tuviala, Ky.pap., 9.000. 4) Kaisa Laine, klooritehdas, 8.000. 5) Vilma Siro, päälaboratorio, 6.800. 6) Elli Tuukkanen, talousos., 6.600. 7) Lyyli Marttila, sell., 6.400. 8) Aune Nieminen, ulkotyöos., 6.200. 9) Irma Haapasalo, konttori, Raili Valjakka, Ky.pap., ja Seija Puolakka, Ky. korjauspaja, 6.000.

Palveluksessa olevien vaimot: 1) Salli Perätalo, ulkotyöos., ja Mirja Rusi, talousos., 10.600 m. 3) Elli Huuhilo, sell., 10.000. 4) Lilli Kirvesniemi, ulkotyöos., 9.900. 5) Irja Rautomäki, kuljetusos., ja Vieno Roitto, klooritehdas, 9.600. 7) Aune Lakimo, ulkotyöos., 9.200. 8) Sievä Pokki, rak.os., 8.000. 9) Mirja Salminen, Kuu.pap., 7.400. 10) Ellen Pallaskallio,

rak.os., 6.800. 11) Alli Tyynelä, Ky.pap., Terttu Tamminen, klooritehdas, ja Maiju Harlin, Ky.korjauspaja, 6.000.

Miehet: 1) Olavi Martikainen, sell., Markku Tuviala, rak.os., ja Heikki Laakso, Ky.pap., 10.600 m. 4) Emil Vuorela, Ky.pap., ja David Rusi, talousos., 10.400. 6) Raimo Mäkinen, sell., ja Aimo Hakkarainen, klooritehdas, 9.400. 8) Lauri Laakso, sell., 9.200. 9) Pertti Tuviala, Ky.pap., 9.000. 10) Lasse Andersson, Ky.korjauspaja, Tauno Talja, Ky.korjauspaja, ja Kalevi Ollila, sell.korjauspaja, 8.200. 13) Martti Laitinen, Ky.pap., ja Aarno Teittinen, Ky.pap., 7.800. 15) Pentti Laakso, Ky.korjauspaja, ja Raimo Karlsson, sell., 7.600. 17) Urho Kiili, klooritehdas, Unto Karonen, Ky.korjauspaja, ja Viljo Pihlgren, Ky.korjauspaja, 7.000.

Tytöt 12—17 v.: 1) Sirpa Lehtinen, Ky.pap., ja Seija Backman, Ky.pap., 10.600 m. 3) Briitta Tähtinen, rak.os., Sirpa Backman, Ky.pap., ja Kaija Toivonen, Ky.pap., 10.400. 6) Leena Ojanen, saha, Leena Peuhu, rak.os., ja Oili Luoto, Ky.pap., 10.200. 9) Leena Nykänen, Ky.pap., 9.800. 10) Ulla Kankare, kuljetusos., 9.200. 11) Tuula Nikula, Ky.pap., 8.600. 12) Helena Virtanen, Kuu.pap., Sirpa Mäkinen, ulkotyöos., ja Riitta Relander, Ky.pap., 8.200. 15) Seija Railo, Ky.pap., 8.000. 16) Kirsti Väärälä, sell., 7.600. 17) Sirkka-Liisa Virtanen, asunto-os., 7.400. 18) Terhi Stälhammar, höyryos., 7.225. 19) Seija Rautomäki, kuljetusos., 7.000.

Tytöt 7—11 v.: 1) Sirkka-L. Väärälä, sell., 10.400 m. 2) Anna-L. Relander, Ky.pap., 9.200. 3) Terttu

Strid, klooritehdas, 7.675. 4) Tuija Jokinen, Ky.korjauspaja, 6.500. 5) Paula Rämä, kuljetusos., 6.350.

Pojat 12—17 v.: 1) Teuvo Laakso, sell., ja Kauko Laakso, sell., 10.600 m. 3) Toivo Kotilainen, rak.os., 10.400. 4) Tarmo Vitikainen, varasto, 9.800. 5) Harri Liukkonen, Ky.pap., 9.600, 6) Lasse Tuviala, rak.os., 9.200. 7) Kauko Nokelainen, rak.os., Pentti Nokelainen, rak.os., ja Jorma Rautomäki, kuljetusos., 8.800. 10) Pentti Jäppinen, klooritehdas, 8.200. 11) Jouko Helenius, varasto, 8.000. 12) Aarni Mattsson, Ky.pap., 7.800. 13) Lars Fredriksson, konttori, Jouni Suurmäki, Ky.pap., Timo Räcköläinen, sell., ja Matti Lundberg, varasto, 7.600.

Pojat 7—11 v.: 1) Heikki Saulila, rak.os., 8.400 m. 2) Pentti Roitto, klooritehdas, 7.750. 3) Ossi Tuukkanen, talousos., 7.200. 4) Pertti Pulkka, Ky.korjauspaja, 7.000. 5) Matti Michelsson, talousos., 6.000.

TyPu:n suorittaman arvonnän perusteella jakautuivat lomapalkinnot seuraavasti:

Naiset: Alli Lahtinen, konttori (4), Irma Haapasalo, konttori (5), Saara Hänninen, Ky.pap. (3) ja Lyyli Marttila sell. (5). Varalle: Eeva Railo, Ky.pap. (4) ja Seija Puolakka, Ky.korjauspaja (5). — Vaimot: Mirja Rusi, talousos. (5), Salli Perätalo, ulkotyös. (5) ja Veera Rossi, klooritehdas (3). Varalle: Maiju Harlin, Ky.korjauspaja (5) ja Sievä Pokki, rak.os. (5). — Miehet: Vilho Hämäläinen, Ky.korjauspaja (5), Aarno Nora, höyryos. (5), Unto Karonen, Ky.korjauspaja (5), Raimo Porvari, Ky.pap. (2), Martti Laitinen, Ky.pap. (5), Unto Ruippo, Ky.pap. (5), Leo Kosonen, Kuu.korjauspaja (5), Erkki Erjansalo, sell. (5) ja Tauno Talja, Ky.korjauspaja (5). — Varalle: Urho Kiili, klooritehdas (5), Juhani Kurki, Ky.korjauspaja (5) ja Pentti Laakso, Ky.korjauspaja (5).

Palkintoloma vietettiin Vuolenkoskella syyskuun 24.—28. päivinä.

VOIKAN TEHTAITTEN

harrastusuintikilpailu järjestettiin 10.7.—31.8. välisenä aikana. Erittäin hyvän uintikauden ansiosta parannettiin kilpailussa kaikki aikaisemmat saavutukset. Suorituksia oli yhteensä 5.437 vastaavan määrän ollessa edellisenä vuotena huomattavasti pienempi, ja uintimatkaa kertyi 1.087.400 metriä. Lomapalkintojen arvontaan oikeuttavan tuloksen saavutti 142 henkilöä.

Suoritusten jakautuminen uintipaikoittain neljän viime vuoden aikana käy selville seuraavasta taulukosta:

	1952	1953	1954	1955
Kymenrannan uimala	2.613	3.412	2.327	4.076
Sompasen uimala	523	609	800	1.153
Kuusankosken uimala	202	177	172	208
Yhteensä	3.338	4.198	3.299	5.437

Eri sarjoissa olivat parhaat tulokset seuraavat:

Miehet: 1) Jan Krzywacky, pap., Aarno Joutjärvi, pap., Erkki Gröndahl, korj., Anssi Joutjärvi, pap., ja Pentti Tiihonen, korj., 10.600 m. 6) Veikko Lehtinen, höyry, Lasse Knapp, pap., ja Aatu Sipiläinen, korj.,

10.400. 9) Hannu Krzywacky, korj., 9.400. 10) Väinö Lehtinen, korj., ja Pentti Taavila, sell., 9.200. 12) Pekka Arponen, korj., 9.000. 13) Seppo Nurminen, rak., ja Vilho Laakkonen, pap., 8.800. 15) Pauli Vehmassalmi, sell., ja Erkki Aalto, kulj., 8.200. 17) Olavi Rämä, pap., ja Kaarlo Räihä, korj., 8.000. 19) Kaarlo Lahtinen, kulj., ja Teuvo Vanhalakka, korj., 7.800. 21) Kaino Lindström, puuhiomo, ja Kaarlo Koskinen, puuhiomo, 7.600. 23) Reino Sohlman, korj., ja Aake Tiilinen, pap., 7.400. 25) Eino Lehtinen, pap., 7.200. 26) Olavi Salonen, sell., Reijo Pilssari, pap., Antero Taskinen, korj., ja Antti Mäkelä, korj., 7.000.

Naiset: 1) Vera Aalto, puuhiomo, 7.400 m. 2) Eila Puljava, karbidi, 6.800. 3) Terttu Tikkanen, sähkö, 6.200. 4) Iris Laurila, pap., 6.000.

Palveluksessa olevien puoliset: 1) Elsa Krzywacky, pap., ja Eila Tiihonen, sell., 10.600 m. 3) Lahja Sulkanen, puuhiomo, 10.200. 4) Kerttu Ukkonen, rak., 9.800. 5) Aili Koskinen, puuhiomo, 8.600. 6) Saimi Aalto, kulj., 8.000. 7) Elna Puranen, rak., 7.200. 8) Laina Tiilinen, pap., ja Ruth Ruusunen, pap., 7.000. 10) Hilikka Rajajärvi, ulkotyö, 6.800. 11) Elvi Ruusunen, karbidi, 6.600. 12) Laila Mäkelä, korj., 6.400. 13) Elisa Kääpä, karbidi, 6.200. 14) Vera Kääriäinen, karbidi, ja Maire Hämäläinen, sell., 6.000.

Pojat 7—11 v.: 1) Juha Tenhunen, puuhiomo, 9.800 m. 2) Kaarlo Lahtinen, kulj., 8.200.

Pojat 12—17 v.: 1) Pekka Oksanen, talous, Antti Storhammar, sell., ja Kalevi Krzywacky, pap., 10.600 m. 4) Ilkka Akerblom, rak., 10.400. 5) Rauno Storhammar, sell., 10.200. 6) Antti Rämä, pap., 9.800. 7) Petteri Koskinen, puuhiomo, Unto Pöyhönen, pap., ja Matti Tiihonen, korj., 9.600. 10) Kari Vähänen, karbidi, 7.400. 11) Raimo Rantanen, ulkotyö, 7.000.

Tytöt 7—11 v.: 1) Milka Krzywacky, pap., 10.600 m. 2) Liisa Mouhu, rak., 10.400. 3) Marja Lehtinen, höyry, 10.000. 4) Terttu Simola, kulj., 9.200. 5) Raili Ronkainen, kulj., 9.000. 6) Marja-Liisa Aarnio, sähkö, 7.800. 7) Marja-Leena Koskinen, pap., 7.400. 8) Irmeli Vähänen, karbidi, 6.000.

Tytöt 12—17 v.: 1) Terttu Heimonen, höyry, ja Vuokko Heimonen, höyry, 10.600 m. 3) Marja-Leena Ronkainen, kulj., 9.600. 4) Kaija Rönöberg, karbidi, 8.400. 5) Helinä Ukkonen, rak., 8.000. 6) Marja-Terttu Liimatainen, ulkotyö, 7.400.

Työpaikkaurheilutoimikunnan suorittamassa arvonnassa jakaantuivat lomapalkinnot seuraaville:

Miehet: Reijo Pilssari, pap. (5), Juha Puholainen, korj. (5), Kaarlo Koskinen, puuhiomo (5), Väinö Lehtinen, korj. (5), Hannu Kääpä, korj. (5), Armas Virtanen, pap. (5) ja Seppo Nurminen, rak. (5). Varalle: Olavi Rämä, pap. (5) ja Risto Vilen, korj. (3). — Naiset: Iris Laurila, pap. (5) ja Ritva Hamari, konttori (1). Varalle: Vera Aalto, puuhiomo (5) ja Anneli Inkeroinen, pap. (1). — Palveluksessa olevien puoliset: Veera Kääriäinen, karbidi (5) ja Elisa Kääpä, karbidi (5). — Varalle: Hilikka Vanhalakka, korj. (2) ja Elsa Krzywacky, pap. (5). — TyPu: Einari Virtanen, korj.

Palkintoloma oli Vuolenkosken lomakodissa 24.—28.9.

Högforsin Tehtaan edustava liesinäyttely Suomen Suurmessuilla.

Högforsin liedet esittäytyivät messuilla

Suurmessut, kuten tämänsykyisiä messuja mainostettiin, olivat todella nimensä veroiset. Vakituisten messurakennusten, ison ja pikku Messuhallin lisäksi oli alueelle pystytetty neljä suurta messutelttaa, jotka oli vuokrattu tätä tarkoitusta varten Saksasta. Kaikki nämä tilat olivat täynnä Suomen teollisuuden tuotteita. Metalliteollisuus oli saanut käyttöönsä pääportista heti oikealla sijainneen suuren messuteltan. Tähän telttaan ovesta vasemmalle oli myös Högforsin Tehdas järjestänyt osastonsa.

Högforsin Tehdas oli tällä kertaa keskittynyt esittelemään tuotteistaan ainoastaan liesiä. Niitä oli

näytteillä useita, sekä kaasu-, sähkö- että puuliesiä. Suuria ravintolaliesiä ja liesien kokoamisvaiheita esiteltiin seinillä olevin kuvin. Etualalla näyttelyosaston keskellä oli uutuutena pullokaasuliesi, jota tehtaamme on alkanut valmistaa sarjatuotantona siten, että ensimmäiset sarjat tulevat markkinoille tammi—helmikuussa.

Mikä sitten on tämä messuvieraiden keskuudessa paljon huomiota herättänyt pullokaasuliesi? Keksintö sinänsä ei ole aivan nuori. Jo ennen sotia käytettiin näitä liesiä ulkomailla. Kuitenkin vasta sotien jälkeen se on vallannut meillä markkinoita lähinnä tanskalaisena tuotteena. Liesi sinänsä on verrattavissa Helsingissä ja Turussa käytössä oleviin kaasuliesiin. Eroa on joidenkin teknillisten hienouksien lisäksi vain se, että suurta ja kallista kaasulaitosta

**HÖGFORSIN
TEHDAS**

Mainospäällikkö Tor Hanson esittelee suurta mielenkiintoa herättänyttä pullokaasulietettä helsinkiläiselle rouvalle Anna-Liisa Niemiselle.

pitkine putkiverkostoineen ei tarvita. Pullokaasuliedessä polttoaine on lieden vieressä olevassa pullossa, jonka tyhjennyttyään voi vaihtaa uuteen täysinäiseen. Normaalkäytössä tällainen 11 kg kaasua sisältävä pullo kestää pienessä perheessä n. 6 viikkoa.

Perheenemäntiä kiinnostaa tietysti hinta. Kolmi-
liekkinen liesi, kaksi 11 kg:n pulloa, säätöventtiili ja letku maksavat n. 40.000 mk ja kaksiliekkinen vastaavasti 30.000 mk. Kaasupullon täyttö maksaa 850 mk. Kun tämä liesi on vielä huomattavasti nopeampi kuin sähköliesi ja sen voi siirtää vaikka puutarhaan, oli selvää, että messuvieraat olivat siitä kiinnostuneita.

Saadaksemme lähempiä tietoja messuasioista käännyimme Högforsin Tehtaan osaston esittelijän mainospäällikkö Tor Hansonin puoleen. Haastateltavamme oli havainnut, että verrattuna aikaisempiin vuosiin yleisön suhtautuminen näyttelyesineisiin oli huomattavasti asiallisempaa. Kysyttiin hintoja ja teknillisiä seikkoja todella asiantuntemuksella. Aikaisemmilla messuilla maanvaivaksi muodostunut poikajoukko, joka keräsi esittelylehtisiä jokaisesta näyttelyosastosta, oli nyt huomattavasti pienempi. Samoin ne "teknilliset henkilöt", jotka yrittivät saada esittelijän kiinni jostain esiteltävän lieden teknilli-

sestä seikasta, olivat vähentyneet. Huvittavana seikkana haastateltavamme mainitsi, että kun hän oli eräälle nuorelle parille selostanut pullokaasulieden ominaisuuksia n. 15 minuuttia, mies veitikka silmäkulmassa ilmoitti itse tekevänsä näitä liesiä Högforsin Tehtaalla.

Halusimme kuulla myös varsinaisen messuvieraan mielipiteen pullokaasuliedestä. Tavoitimme tehtaan osastoa tutkimassa helsinkiläisen rouvan Anna-Liisa Niemisen. Hän mainitsi, että messuilla oli niin paljon katsottavaa, että täytyi keskittyä johonkin määrättyyn lajiin. Perheenemäntänä hän oli tietysti eniten kiinnostunut talous- ja keittiökojeista ja sen vuoksi hän oli tullut myös Högforsin liesiä katsomaan. Kannustimena oli lisäksi se, että heillä on kesämökki Ruovedellä, jonne pitäisi hankkia liesi. Ja niin rouva Nieminen oli kiinnittänyt huomionsa Högforsin osaston pullokaasulieteen. Kuultuaan ja omin silmin todettuaan sen ominaisuudet aina paistinuunin salaisuuksia myöten hän oli valmis valitsemaan puun ja sähkönsä sijasta pullokaasun. Lopullista päätöstä ei hän kuitenkaan vielä nyt tehnyt, mutta messuvierailu oli joka tapauksessa antanut hänelle samoin kuin monelle muullekin kävijälle uutta miettimisen aihetta.

Högforsin ruukin historiaa

III

1800-luvun loppupuolella tehtaan toiminta suuntautuu uusille urille

Kahdessa aikaisemmassa luvussa, jotka on julkaistu lehtemme tämän vuoden 1. ja 3. numerossa, olemme kertoneet Kulonsuonmäen kaivoslöydöstä ja tästä kaivostoiminnasta alkunsa saaneen Högforsin ruukin vaikeista alkuvuosista sekä ruukin todellisen luoja, kapteeni Joseph Bremerin patriarkaalisesta aikakaudesta. Högforsin ruukki ei kylläkään kohonnut tuotantonsa suuruuden puolesta Suomen johtavaksi rautatehtaaksi, mutta se edusti ja toteutti käytännössä selvimmin maamme rautateollisuudessa 1800-luvulla vallinneita aatteita, joiden mukaan maamme rautateollisuuden tuli perustua kotimaisen malmin varaan. Ennen kaikkea Joseph Bremer oli se mies, joka väsymättä ja lannistumatta yritti saada kotimaisesta malmista kunnon kankirautaa. Högforsiin rakennettiin myös maamme ensimmäinen putlaus- ja valssilaitos, joten tehdas teknillisessäkin mielessä kuului eturivin ruukkien joukkoon. Joseph Bremerin kuoltua v. 1874 ei hänen luomiaan teollisuusperinteitä voitu kuitenkaan muuttuneissa olosuhteissa jatkaa sellaisinaan, vaan tämän voimakkaasti kehittyneen ruukin oli etsittävä tuotannolliselle toiminnalleen uusia uria. Tässä tärkeässä tehtävässä oli Högforsilla seuraavana aikakautena jälleen käytettävänä kaksitarmokasta ja taitavaa patruunaa, Walfrid Brehmer ja Wolter Ramsay, joiden aikaansaannoksia tarkastelemme tässä luvussa.

WALFRID BREHMERISTÄ TULEE HÖGFORSIN TEHDAS OSAKEYHTIÖN TOIMITUSJOHTAJA

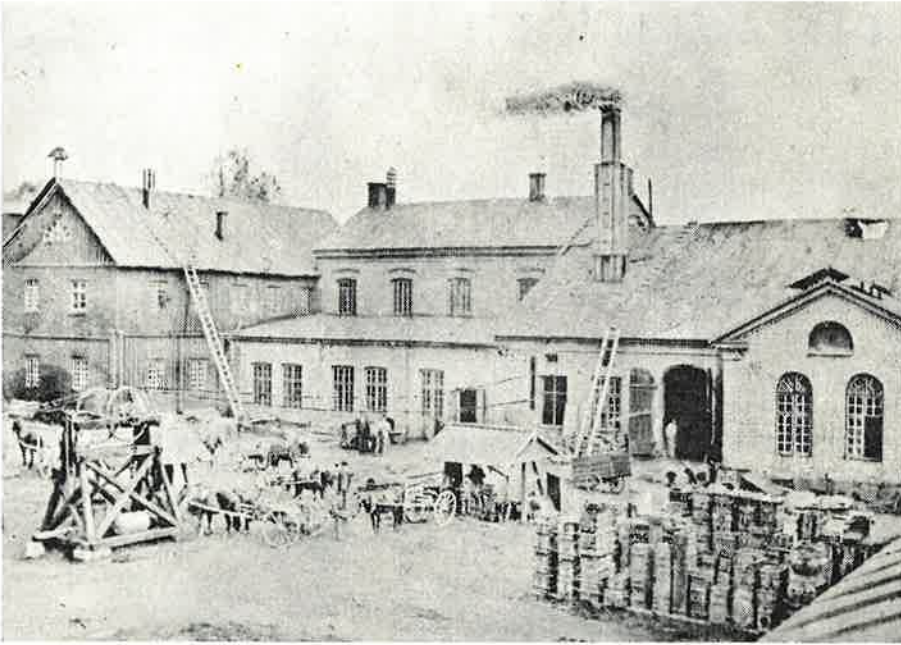
Joseph Bremerin kuoltua Högforsin ruukista muodostettiin osakeyhtiö, jonka pääosakkaina olivat patruuna-vainaan pojat Walfrid ja Casimir. Walfrid Brehmeristä tuli yhtiön toimitusjohtaja. Olihan hän nuoruudessaan ollut Högforsin tehtaan paikallisjohtajana ja palvellut sen jälkeen vuorihallinnossa kotohen yli-intendentiksi, alallaan maan korkeimmaksi virkamieheksi. Hänellä oli siten mitä parhaat edellytykset isänsä työn jatkajaksi. Pitkäaikainen virkamiehenä olokaan ei ollut häntä kangistanut, vaan kaukokatseisena miehenä hän tajusi elinkeinovapauden ajan vihdoin koittaneen ja suhtautui vuoritoimen alalla suopeasti uudistuspyrkimyksiin.

Walfrid Brehmeristä tuli Högforsin johtaja ajankohdattana, jolloin Suomen vuoriteollisuus oli joutunut ankaraan vastatuuleen. 1870-luvun alkupuolen korkeasuhdannetta, joka oli houkuttellut suomalaisia raudantuottajia lisäämään tuotantoaan, seurasi äkillinen takaisku. Venäjällä, suomalaisen rautateollisuuden markkina-alueella, tarjottiin englantilaista ja belgialaista rautaa uskomattoman halpaan hintaan. Kun ruplan arvo kaiken lisäksi alkoi horjua ja luotonsaanti kotimaassa kiristyä, joutuivat maamme rautatehtaat vaikeuksiin ja seurauksena oli eräitä konkurssesjakin.

KONEPAJAA LAAJENNETAAN

Walfrid Brehmer näki rautateollisuutta uhkaavan vaaran erittäin selvästi, ja voidakseen täysin voimin paneutua Högforsin ruukin johtamiseen hän luopui v. 1877 yli-intendentin virasta ja muutti Högforsiin. Hän kiinnitti huomionsa kotimaisiin markkinoihin ja päätti kehittää Högforsin tuotantoa sen mukaisesti. Ajankohta olikin sovelias, sillä Helsingissä v. 1876 pidetty ensimmäinen yleinen teollisuusnäyttely oli suunnannut huomion kotimaiseen teollisuuteen ja sen mahdollisuuksiin. Myös Högforsin tuotteet olivat näyttelyssä herättäneet huomiota ja tätä suopeat mielialaa kannatti käyttää hyödyksi.

Olemme jo aikaisemmin kertoneet, että Joseph Bremer perusti konepajan. Sen tuotanto oli kuitenkin pysytellyt ruukin muuhun tuotantoon verrattuna vaatimattomana. Walfrid Brehmer päätti laajentaa tätä tuotannonalaa ja alkoi suunnitella koneiden sekä työkalujen sarjavalmistusta. Lähinnä hän kohdisti huomionsa maanviljelyskoneisiin. Korkeista viranomaisista nämä suunnitelmat tuntuivat siksi kannatettavilta, että Högforsille myönnettiin 50.000 markkaa konepajan laajentamiseksi. Tämän lisäksi tehtaalle myönnettiin tullivapaus auranterin tarvittavan teräksen maahantuonnille. Konepajan tuotanto-ohjelmaan kuului niin ikään ruuvien, muttereiden, niittien

Walfrid Brehmerin laajennuttama mekaaninen verstaas ja valssilaitos.

ja pulttien valmistaminen uusien, ajanmukaisten koneiden avulla. Numerot puhuvat puolestaan tästä kehityksestä. Kun konepajan vuosituotannon arvo oli 1860-luvulla pysytellyt 25.000 markan vaiheilla, oli se v. 1884 lähes 350.000 markkaa.

SUOMEN RAUTATEOLLISUUS VASTATUULESSA

Kotimaan markkinoiden valtaaminen ei kuitenkaan ollut helppoa. Tämä johtui ennen kaikkea siitä, että alhaisen tullitariffin ansiosta ulkomaista rautatavaraa voitiin myydä halvemmalla kuin kotimaista. Länsi-Euroopan teollisuus oli tuohon aikaan jo laajasuuntaista ja rationalisoitua maamme vaatimattomaan teollisuuteen verrattuna ja tuotteiden hintaero oli sen mukainen. Sen tähden koetettiin tuotteet jatkuvasti markkinoida Venäjälle. Siellä maamme tullivapautta nauttivan rautateollisuuden tuotteet kyllä menestyivätkin kilpailussa, koska Länsi-Euroopan teollisuus puolestaan joutui maksamaan raskaan tuontitullin. Mutta tämä Suomen nauttima etuoikeus alkoi uhkaavasti horjua. Venäläiset alkoivat katsella karsain silmin koko Suomen rautateollisuutta. Eihän sen raaka-aineena enää käytetty kotimaista malmia kuin nimeksi. Ainoastaan Kulonsuonmäessä louhittiin malmia ja tämäkin kaivostoiminta lopetettiin v. 1883. Malmi tuotiin etupäässä Ruotsista ja Englannista, ja täten Suomen rautateollisuus toimi ikään kuin länsieurooppalaisen rautateollisuuden välittäjänä. Kun kaiken lisäksi Venäjän oma rautateollisuus alkoi samaan aikaan laajentua, oli enää ajan kysymys Suo-

men rautateollisuuden etuoikeutetun aseman lakkauttaminen.

Suomen ruukinpatruunat, Walfrid Brehmer etunenässä, kääntyivät tässä uhkaavassa tilanteessa senaatin puoleen ehdottaen tuontitullien korottamista. Suomen vapaakauppaa suosiva hallitus oli kuitenkin haluton tällaiseen kauppapoliittiseen muutokseen. Asia lykkäytyi vuodesta toiseen ja vasta vuoden 1886 tullitariffissa oli joitakin varovaisia muutoksia. Mutta vuotta aikaisemmin olivat ruukinpatruunien pahat aavistukset jo toteutuneet Suomen rautateollisuuden menettäessä etuoikeutetun tullivapaan asemansa Venäjän markkinoilla. Näin kotimaisen rautateollisuuden mahdollisuudet päästä valtaamaan oman maan markkinoita kyllä lisääntyivät, mutta samalla oli suosituimmuusasema Venäjällä menetetty.

HÖGFORSIN TEHDAS MYYDÄÄN

Näinä ratkaisevina kriisivuosina Högforsin omistussuhteissa tapahtui perinpohjainen muutos. Casimir Brehmerin kuoltua Walfrid Brehmer osti hänen perikunnaltaan yhtiökumppaninsa osakkeet v. 1885, mutta kuoli itsekin jo samana vuonna. Hän oli sitä ennen aloittanut neuvottelut tehtaan myymisestä ennättämättä saada niitä kuitenkaan päätökseen. Neuvotteluja jatkettiin perillisten toimesta ja syyskuun 22. päivänä samana vuonna allekirjoitettiin kauppakirja, jolla Brehmerin perhe kunta myi tehtaan ja kaikki sille kuuluvat maaomaisuudet Taalintehtaan ruukinpatruunan Wolter Ramsayn samannimiselle pojalle.

Koska tämä kauppa tehtiin juuri sinä ajankohtana, jolloin tilanne näytti toivottomalta, oli hinta sen mukainen. Kun Högforsin Tehdas Osakeyhtiötä v. 1876 muodostettaessa teollisuuslaitokset ja maaomaisuudet arvioitiin 700.000 markaksi, myytiin nyt kaikki 260.000 markasta. Tästä summasta arvioitiin toinen puoli teollisuus- ja maakiinteistöjen ja toinen puoli varastojen sekä irtaimiston arvoksi. Kun ostaja otti vastatakseen tehtaan 190.000 markkaan nousevista kiinnelainoista ja luovutti velkakirjoja 40.000 markan arvosta, tarvittiin käteistä rahaa ainoastaan 30.000 markkaa.

Brehmerit olivat omistaneet ja johtaneet Högforsin tehdasta puoli vuosisataa. He olivat maineikkaan ruukinsuvun jäseniä ja piirtyvät näkyvinä hahmoina 1800-luvun ruukinpatruunoiden joukosta. Joseph Bremerin sitkeä yritteliäisyys oli sitä laatua, joka vie miehen vaikka läpi harmaan kiven. Walfrid Brehmer taasen uusien laitteiden konstruoijana kehitti Högforsista edelläkävijätehtaan. Kummankin, sekä isän että pojan, nimet tulevat aina säilymään Högforsin tehtaan historiassa.

NUORI WOLTER RAMSAY

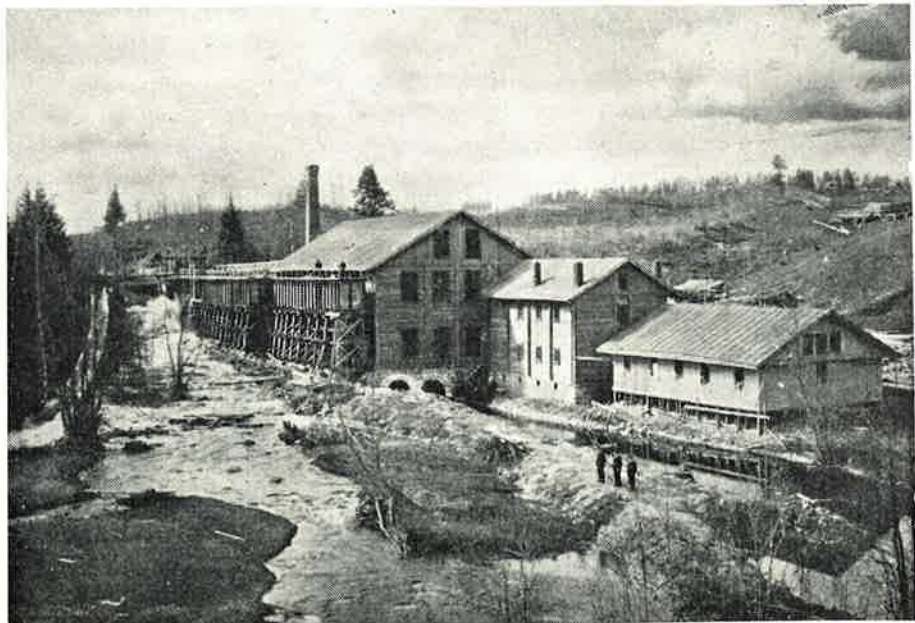
Tullessaan Högforsin ruukin patruunaksi Wolter Ramsay oli 30 vuoden ikäinen. Hän kuului sekä isänsä että äitinsä puolelta ruukinomistajasukuun. Lapsuutensa hän oli viettänyt Taalintehtaalla, ja hän oli siinä määrin kiinni rautaruukin ilmapiirissä, että leikkilisesti sanottiin hänellä olevan viilanpurua verissä.

Wolter Ramsay hankki itselleen perusteelliset ja monipuoliset tiedot. Suoritettuaan koneinsinöörin tut-

kinnon hän jatkoi opintojaan yliopistossa tullen sekä filosofianmaisteriksi että molempien oikeuksien kandidaatiksi. Pian hän kuitenkin siirtyi teollisuusosalalle ja hänestä tuli paitsi Högforsin omistaja myös Vaasan puuvillakehräämön johtaja. Tätä tehtävää hän hoiti vuoteen 1888 saakka, jolloin hän siirtyi Högforsin antautuen nuorekkain voimin ruukkiaan hoitamaan ja kehittämään.

Jo hänen edeltäjänsä Walfrid Brehmer oli aloittanut perinteellisen ruukkiteollisuuden purkamisen ja uudenaikaisen rautateollisuuden luomisen. Ramsay jatkoi hänen viitoittamaansa suuntaan. Putlaus- ja valssilaitos, jolla Högfors oli aikanaan saanut edelläkävijän maineen, siirtyi muistojen joukkoon. Hän otti käytäntöön uusia menettelytapoja ja keskittyi kokovalmisteiden tuottamiseen. Tehtaan v. 1886 julkaisemassa artikkeliluettelossa mainitaan tehtaan valmistavan rautaliesiä, silitysuuneja, kaminoita, tulli- luukkuja, kaakeliuuninovia, uuninpeltejä, silitysrautoja, kattiloita, patoja, kasareita, paistinpannuja ja monia muita tarve-esineitä. Tuotteet olivat sen ajan maun mukaisesti runsaasti koristeltuja. Valmistettiinpa kaikenlaisia koriste-esineitäkin, joita siihen aikaan oli tapana hankkia koteihin. Rakennusvalutavaroiden joukossa oli portaankaiteita, kierreportaita, tukipylväitä, pilareita ja lyhtypylväitä. Oman ryhmänsä muodostivat erilaiset vesijohtotarvikkeet.

Artikkelivalikoima oli siten varsin monipuolinen, ja kaupallista toimintaa koetettiin kehittää vastaavasti. Ei tyydytty odottamaan ostajia, vaan koetettiin tarjota tuotteita kaupaksi kaikkialla maassa. Tämä aktiivinen

Wattolan puuhiomo Nahkiojen kosken rannalla. Tämä kuva on tyypillinen esimerkki Suomen massateollisuuden yrittäjätoiminnasta viime vuosisadan loppupuolella.

kauppapolitiikka olikin uuden järjestelmän ehkä kaikkein tärkeimpiä puolia ja Högforsin nimi alkoi tulla tunnetuksi kautta maan.

PUUHIOMO RAUTATEHTAAN RINNALLE

Samanaikaisesti kun Suomen rautateollisuus oli joutunut vaikeuksiin ja menetti johtavan asemansa maan teollisuudessa, kohosi sen tilalle elinvoimaiseksi osoittautuva puunjalostusteollisuus. Yrittäjätoiminnan vapauduttua lainsäädännön pakkopaidasta ja olosuhteiden sekä edellytysten muututtua suotuisiksi puunjalostusteollisuudelle alkoi tuota pikaa syntyä höyrysaahoja ja puuhiomoita. Hankittiinpa muutamiin hiomoihin paperikoneitakin.

Nuorella Ramsaylla oli siten houkuttelevia esikuvia, kun hän ryhtyi suunnittelemaan Högforsin ruukin rinnalle puuhiomoa. Hänellä oli jo omakohtaista kokemustakin puunjalostusteollisuudesta, sillä hän oli ollut isänsä kanssa perustamassa Tornator Osakeyhtiötä. Högforsin ympärillä levittäytyvät laajat metsät tarjosivat raaka-ainetta, ja paikan puuhiomoa varten hän löysi Högforsin alapuolelta Vattolan kylästä Nahkijoen kosken rannalta. V. 1889 hän hankki osuuden koskeen ja kolme vuotta myöhemmin maa-alueen tehdasta varten. Puuhiomo rakennettiin sen ajan tavan mukaisesti hirsistä. Hiomon alkuvuosien tuotanto vaihteli 1.100—1.600 tonnin välillä. Tuotannon vaihtelevuus johtui ennen kaikkea Nahkijoen kosken rajoitetuista ja oikullisista voimavaroista, eikä hiomosta voinutkaan tämän takia koskaan kehittyä suurta teollisuuslaitosta. Joka tapauksessa se oli tervetullut lisä Högforsin rautateollisuuden rinnalle.

HÖGFORSIN TEHDAS JA WATTOLAN PUUHIOMO OSAKEYHTIÖ

Ramsay muodosti puuhiomostaan osakeyhtiön, jonka osakekannasta hän omisti 85 prosenttia. Hän päätti siten pitää uuden yrityksensä erillään Högforsista. Pian hänen mahdollisuutensa joutuivat kuitenkin kovalle koetukselle, ja Högforsin sekä Wattolan omistussuhteet oli järjestettävä uudelleen.

1890-luvun alussa vallitsi talouselämässä epävakainen kausi, joka koetteli varsinkin maamme metalliteollisuutta. Högforsin tuotannon saattaminen uusille urille ja Wattolan yrityksen alullepaneminen juuri tämän kriisivaiheen aikana näytti muodostuvan ylivoimaiseksi nuorelle Wolter Ramsaylle. Tässä tilanteessa hänen oli pakko antaa periksi, ja hän alkoi suunnitella Högforsin tehtaan muodostamista jälleen osakeyhtiöksi, johon myös Wattolan puuhiomo liitettiin. Epäilemättä tämä valinta ei ollut hänelle mie-

luinen, mutta muutakaan mahdollisuutta ei näyttänyt olevan.

Osakeyhtiön perustaminen tapahtui keväällä 1894. Yhtiön nimeksi Högforsin Tehdas ja Wattolan Puuhiomo Osakeyhtiö, ja sen tarkoituksena oli harjoittaa teollisuustoimintaa ”pääasiassa raudan ja puun jalostamiseksi”. Yhtiön osakepääoma oli 350.000 markkaa. Toimitusjohtajaksi valittiin Wolter Ramsay, joka yhtiöjärjestyksen mukaan oli myös johtokunnan puheenjohtaja. Useat osakkeenomistajista olivat hänen läheisiä ystäviään ja tuttaviaan. Högforsin luovutushinta oli vain vajaat 12.000 markkaa velkoja suurempi, mutta onneksi Wattolasta kertyi Ramsayn osuudeksi hieman enemmän, ja hän sai uudessa yhtiössä itselleen osakkeita 85.000 markan arvosta. Suuren suureksi ei siten muodostunut tulos Ramsayn 10-vuotisesta ponnistelusta Högforsin hyväksi.

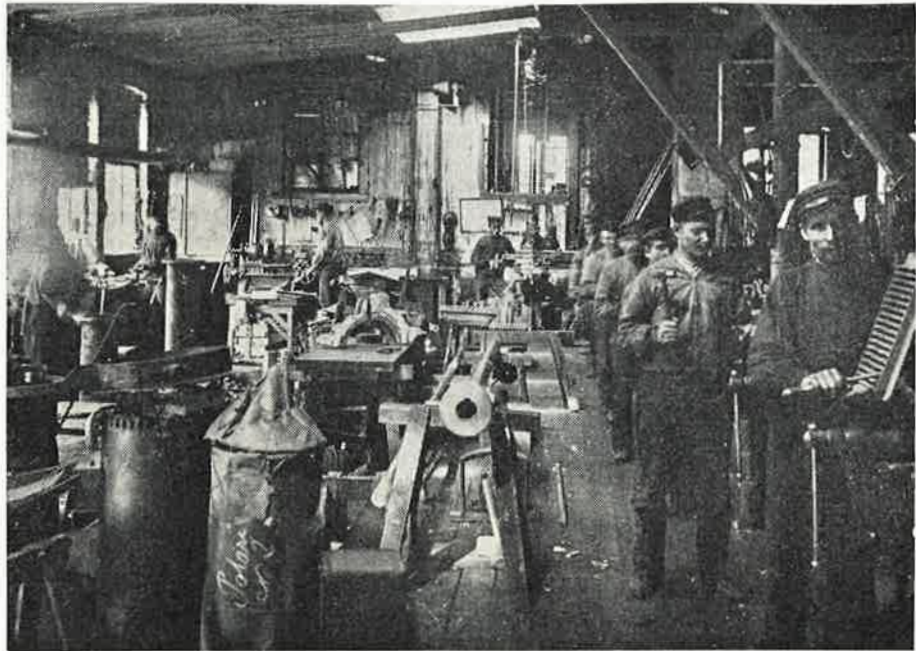
Mutta pian sen jälkeen, kun Ramsay oli turvautunut toisten apuun, muuttuivat taloudelliset näköalat jälleen paljon valoisammiksi. Jos Ramsayn taloudellinen kestäkyky olisi venynyt hieman pitemmälle, olisi hän todennäköisesti selviytynyt yksin vaikeuksistaan. 1890-luvun jälkipuoliskolla luotonsaanti helpottui, hintataso nousi kaikkialla maailmassa, ja kotimaan markkinat paranivat varsinkin laajojen kansankerrosten kasvavan ostovoiman johdosta. Tämä muuttunut tilanne kuvastuu selvästi Högforsin ja Wattolan toiminnassa. Viimeksi mainittu osoittautui vuosi vuodelta yhä tuottoisammaksi yritykseksi. Vuosikymmenen lopun runsasvetisistä kesistäkään ei sille koitunut haittaa, niin kuin esimerkiksi Kymijoen puuhiomoille ja paperitehtaille. Päinvastoin veden paljous lisäsi sen tuotantoa. Vielä merkityksellisempää oli Högforsin kohdalla tapahtunut nousu.

HÖGFORSIN KONEPAJATEOLLISUUS KASVAA

Jos vertaamme Högforsin tehtaan tuottoa vuodelta 1894 vuosikymmenen lopun numeroihin, on lisäys kolminkertainen. Se ei ollut suinkaan yksinomaan edullisten suhdanteiden ansiota, vaan samalla Högforsissa suoritettujen tuotannollisten uudistusten tulos.

Osakeyhtiökautena Ramsay jatkoi päättäväisesti Högforsin kehittämistä samaan suuntaan kuin omistaessaan yksin tehtaan. V. 1898 valssaustoiminta lopetettiin vanhentuneena ja kannattamattomana ja rakennus muutettiin hienotaepajaksi. Masuunin osuus oli tullut entistä vähäisemmäksi. Högfors pyrki tyydyttämään harkkorautansa tuonnin Englannista ja Ruotsista tapahtuvalla tuonnilla, ja 1890-luvun kahden viimeisenä vuotena masuunia ei enää lainkaan

Viilaverstas viime vuosisadan lopussa. Kuvan on luovuttanut julkaistavaksi neiti Ilma Tamminen.

käytetty. Tämän vuosisadan alussa ja viimeisen keran ensimmäisen maailmansodan aikana se vielä virkosi henkiin jääden sen jälkeen lopullisesti Högforsin ruukin menneisyyden juhlavaksi muistomerkiksi.

Konepajateollisuus astui yhä enemmän etualalle. Talous- ja rakennusvalutavaran valmistuksessa Högforsin tehdas oli jo kohonnut ensimmäiseksi Suomen tuottajien joukossa. Noususuhdanteen vallitessa valimon tuotantokyky joutui kovalle koetukselle, ja valimoa oli laajennettava. V. 1896 valimon suorituskykyä lisättiin asentamalla kolmas kupoliuuni puhaltimiseen. Samanaikaisesti valimon työntekijäin lukumäärä nousi sataan. Vuosisadan vaihteessa oli Högforsissa kaikkiaan 200 työntekijää ja Wattolan puuhiomossa 35—40.

Valimon työtehoa koetettiin kohottaa ottamalla käytäntöön ajanmukaisempia työtapoja. Ramsay itse oli näistä kysymyksistä erittäin innostunut ja lukuisilta ulkomaan matkoiltaan hän toi tullessaan uusia aatteita ja menettelytapoja. Hänen ulkomaan matkojen maininnoissa johtokunnan pöytäkirjoissa sanotaankin tavallisesti ”oppiakseen tuntemaan erilaisia valimotekniikan uudistuksia”.

Ulkomailta Ramsay sai varmaan aatteen kahteen uuteen valmisteeseen: niittokoneeseen ja hevosharavaan. Hän toivoi paljon näistä artikkeleista, mutta ne tuottivat kuitenkin pettymyksen. Niiden kannattava valmistaminen edellytti pitkälle kehitettyä sarjatuotantoa. Koska niiden menekki oli kuitenkin toistaiseksi vähäinen ja markkinoilla oli ulkomaisia ko-

neita, oltiin pakotettuja parin vuoden perästä lopettamaan näiden valmistus.

LÄMPÖTEKNILLINEN OSASTO PERUSTETAAN

Eräällä toisella tuotannonalalla päästiin sen sijaan hyviin tuloksiin. Ramsay perusti tehtaaseensa lämpöteknillisen osaston, jonka tarkoituksena oli lämmityslaitosten valmistaminen ja asentaminen. Tästä 1800-luvun lopulla alulle pannusta liiketoimesta muodostui elinvoimainen. Siitä kehittyi keskeisin ala Högforsin tehtaan tuotannossa ja samalla Högforsista on aikaa myöten tullut verrattomasti tärkein lämmityslaitteiden tuottaja koko Suomen teollisuus huomioon ottaen.

Högforsin aloittaessa tällä alalla oli jo jonkin verran kilpailua olemassa, joten Högfors ei voi omistaa tässä suhteessa uranuurtajan arvonimeä. Ripeästi kuitenkin päästiin alkuun ja taloudellinen tulos muodostui kannattavaksi. Ramsay pyrki alun alkaen saamaan tämän tuotannonhaaran mahdollisimman päteviin käsiin ja hankki sitä varten Ruotsista pätevää ammattivoimaa. Aluksi asennuspuoli näytteli pääosaa itse tarvikkeiden tuotannon noustessa osaston kokonaislaskutuksesta kolmannekseen. Tärkeimmät rakennukset, jotka Högforsin tehdas varusti viime vuosisadan lopulla lämmitys- ja tuuletuslaitteilla, olivat Vaasan sokeritehdas, Viipurin tupakkatehdas, Karl Fazerin karamellitehdas ja Hufvudstadsbladetin talo Helsingissä, Buttenhoffin talo Viipurissa ja Enson puuhiomo.

Kaarlo Varjonen.

Akseli Nurminen.

Juho Aadolf Karisto.

MERKKIPÄIVIÄ

70-VUOTIAS

Seppä Kaarlo Varjonen kattilaosastolta 14. 11. 55. Hän on syntynyt Mynämäellä. V. 1927 hän tuli tehtaan palvelukseen sepäksi maatalousosastolle. Oltuaan tässä toimessa 9 vuotta hän muutti Pietarsaareen Värtsilä-yhtymän palvelukseen. 8. 9. 47 hän palasi Högforsin Tehtaalle sepäksi konepajalle ollen tässä toimessa edelleenkin.

50-VUOTIAITA

Maakaavaaja Akseli Nurminen kaavaamosta 18. 11. 55. Hän on syntynyt Tammelassa. Työhön tehtaan kaavaamoon hän tuli 17. 7. 31. Nykyisin hän työskentelee hiekanvalmistajana. Hän on innokas urheilumies ja toimitsija.

Kattilaliitteiden hioja Paavo Johannes Nieminen valukattilaosastolta 8. 12. 55. Hän on syntynyt U.l. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön hän tuli 7. 9. 35 työskennellyään sitä ennen 14 vuotta metsäosastolla. Oltuaan välillä emalilaitoksella ja puhdistamossa hän siirtyi viime vuonna kattilaosastolle liitteiden hiojaksi.

Rakennustyömies Veikko Pellervo Wahlsten rakennusosastolta 18. 12. 55. Hän on syntynyt U.l. Pyhäjärvellä. Tehtaan rakennusosaston palvelukseen hän tuli 10. 2. 28 työskennellen edelleenkin rakennusmiehenä.

Veikko Wahlsten.

HYVINKÄÄN—KARKKILAN RAUTATIE

70-VUOTIAS

Ratavartijain esimies Juho Aadolf Karisto 19. 12. 55. Hän on syntynyt Lopella. 15-vuotiaana hän isänsä sairastuttua muutti setänsä luokse Rautamäkeen. Sieltä hän ajoi 7 vuotta hevosella tehtaan rahtia Korven asemalle. Oltuaan välillä 3 vuotta maanviljelyksessä Karisto helmikuussa 1911 siirtyi tehtaan rautatien palvelukseen. Toimittuaan asema- ja tallimiehenä hänestä tuli ratavartijain esimies Karkkilaan ja tässä toimessa hän on edelleenkin. Karisto on osallistunut kauppalan työväenopiston toimintaan 30 vuoden ajan.

LAHDEN TEHTAAT

50-VUOTIAS

Tehtaansiivoja Ines Laaksosen 19. 11. 55. Hän on syntynyt Haapavedellä. Työhön tehtaalta hän tuli 18. 4. 53 siivoojaksi.

SALON TEHTAAT

60-VUOTIAS

Kirvesmies Aksel Jokinen 28. 9. 55. Hän on syntynyt Perniössä ja tullut tehtaan palvelukseen jo perustamisvaiheitten aikana v. 1928. Oltuaan välillä vähän aikaa muualla hän tuli uudelleen palvelukseen 12. 12. 32.

50-VUOTIAITA

Varastonhoitaja Yrjö Johannes Suominen 29. 10. 55. Hän on syntynyt Halikossa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 16. 10. 42.

Venttiilien kokooja Hellä Irene Koskinen säätöventtiiliosastolta 10. 12. 55. Hän on syntynyt Angeliemellä ja tullut tehtaan palvelukseen nykyiseen ammattiinsa 13. 2. 41.

Salon urheilukuulumisia

Kultaisen harrastusmerkin saantiin oikeuttavat vaatimukset ovat suorittaneet Ilmi Akerfelt ja Aimo Koski.

Harrastuskävely suoritettiin 15. 4.—5. 6. välisenä aikana. Kävelykohteita oli seitsemän, joista kaksi oli pyöräilijöille. Nämä saivat kilometrejä puolet matkan pituudesta. Harrastus oli tänäkin vuonna runsas ja etenkin naiset tehtailivat ennätysvoittoa miesten parhaat ylivoimaisesti. Käyntejä kertyi 895 ja kilometrejä 8699. Henkilökunnasta osallistui kävelyyn 49 %. Arvonnassa pääsivät palkintolomalle Kyllikki Karanen ja Antti Laiho. Parhaat tulokset:

Naiset: Aili Kauramäki 900 km, Kaarin Lehto 714, Kyllikki Karanen 388, Ilmi Akerfelt 351, Maija Pusa 324, Laina Koivu 209, Terttu Wink 207 ja Laura Oksanen 181.

Miehet: Risto Lehto 452 km, Olavi Vuorisaari 442, Viljo Virtanen 411, Antti Laiho 344, Martti Tuominen 288, Antti Karanen 241, Seppo Helenius 221 ja Pauli Kallio 202.

Vaimot: Ilona Suominen 71 km.

Pojat: Keijo Niemelä 214 km ja Hannu Niemelä 185.

Tytöt: Tarja Laine 32 km, Ritva Bang 30 ja Pirkko Bang 30.

Kevätpuolella pidettiin suunnistuksessa harjoituskilpailuja. Tulokset muodostuivat seuraaviksi.

M.-sarja 5,5 km: P. Hotokka 1.08.08, P. Kallio 1.16.45 ja O. Vuorisaari 1.41.05. — M 3-sarja 5,5 km: R. Lehto 1.21.30 ja V. Virtanen 3.27.10. — M. 35-sarja 5,5 km: A. Bang 54.10 ja P. Suominen 1.00.08. — M. 16-sarja 3,5 km: R. Töyry 2.26.37.

Toukokuussa suoritettiin maastajuoksut, joista muutamia tuloksia.

Yleinen sarja 2000 m: P. Hotokka 7.50, P. Kallio 8.17, A. Karanen 8.35 ja A. Laiho 8.39. — Alokassarja 2000 m: M. Tuominen 8.37, V. Virtanen 8.42, V. Vuorisaari 9.02, R. Lehto 9.04, L. Suominen 9.05 ja V. Laine 9.45. — Alle 20-v. 1500 m: S. Helenius 7.48. — Alle 17-v. 1000 m: H. Vigelius 4.11 ja T. Sjöberg 4.14. — Naiset 500 m: M. Virtanen 2.15, L. Vasanko 2.27 ja E. Rannikko 2.52.

Harrastusuinti suoritettiin 25. 6.—7. 8. välisenä aikana. Suorituspaikkoja oli useampia. Kauniin kesän ja lisääntyneen harrastuksen ansiosta lyötiin viimevuotinen ennätys oikein roimasti. Suorituksia kertyi 1063 kpl. ja matkaa 212 km 660 m. Tuloksia:

Miehet: Antti Laiho 11600 m, Matti Eskola ja Teuvo Lindholm 11400, Kari Suominen 10600, Antti Karanen 9000, Urho Alho 7600, Pentti Suominen 7500, Matti Nurmi 5600, Reino Töyry 4800, Aimo Koski 4600 ja Anto Leino 4000.

Naiset: Kaarin Lehto 10000 m, Annikki Nero 9600, Terttu Wink 8900, Kyllikki Karanen 6800, Helle Tuomi

Salon katuviestin A-sarjan voittanut Salon Tehtaitten joukkue.

mi 6400, Tyyne Nordgren 4800, Rauha Leino 3800, Maija Pusa 3600 ja Ritva Vikström 3250.

Vaimot: Ilona Suominen 7100 m.

Pojat: Seppo Eskola 11100 m ja Olli Suominen 8300. Molemmat pojat ovat 11-vuotiaita, joten heidän saavutuksensa ovat erittäin hyvät.

Palkintolomalle pääsivät arvonnassa Kaarin Lehto ja Reino Töyry.

Kesän aikana on joka viikko suoritettu myös sarjakilpailuja yleisurheilussa. Järjestys eri lajeissa muodostui seuraavaksi:

Yleinen hyppysarja: 1) Antti Laiho. 2) Pentti Lindqvist. 3) Anto Leino. — Yli 35-v.: Reino Lehtinen. — Alle 20-v.: Seppo Helenius. — Alle 17-v.: Hannu Vigelius.

Yleinen heittosarja: 1) Antti Karanen. 2) Risto Koskinen. 3) Pentti Lindqvist. — Yli 35-v.: 1) Matti Eskola. 2) Vilho Heino. 3) Pentti Suominen. — Alle 20-v.: 1) Teuvo Lindholm. 2) Seppo Helenius.

1500 m: 1) Pauli Kallio 4.25.8. 2) Pertti Hotokka 4.44.0. 3) Hannu Vigelius 4.44.8.

Jalkapalloilijat ovat Kymi-yhtymän sarjan lisäksi osallistuneet kauppalamme järjestämään puulaakisarjaan, jossa kireitten ottelujen jälkeen sijoituimme toiseksi. Lisäksi ovat jalkapalloilijamme kesän aikana pelanneet lukuisia ystävyys- ja haasteotteluja hyvällä menestyksellä.

Talvella tuli tiedoksi, että yhtymän kesämestaruuskilpailujen yhteyteen tulee naisten lentopallisarja. Naiset innostuivat heti asiaan. Jo toukokuussa aloitettiin vakinaiset harjoitukset ja pidettiin niitä kaksi kertaa viikossa. Kesällä pelattiin ystävyysotteluja Högforsin Tehdasta sekä Lääke Oy:tä vastaan.

2. 10. järjestetyssä Salon katuviestissä selviytyi Salon Tehtaat jälleen voittajana A-sarjassa ajalla 5.18,7 saaden toisen kiinnityksen Salon kauppalan lahjoittamaan kiertopalkintoon. Joukkueeseen kuuluivat P. Lindqvist, P. Kallio, L. Suominen, A. Koski, M. Tuominen, E. Tuominen, A. Korelin, A. Karanen, R. Koskinen ja A. Laiho.

Palopäällikkö Emil Weckstenin (keskellä) tiedoituksia "palopaikalta" välittää hänen poikansa palomestari Erkki Wecksten (vas.) esikuntaan.

Yhtymämme palopäällystö koolla Hallassa

Yhtymämme palopäällystö kokoontui 1. 10. opinto- ja neuvottelupäiville Hallaan. Muilta paikkakunnilta oli edustajia saapunut Haukkasuolta, Högforsin Tehtaalta, Juantehtaalta, Kymmin—Kuusankosken tehtaalta ja Voikkaalta. Sitä paitsi olivat päiviä seuraamassa Högforsin Tehtaan palosuojelunjohtaja Ake Ekholm ja sosiaalipäällikkö Erkki Mattsson, dipl.ins. Eino Nevanlinna ja palopääll. Ilmari Vesihäisi Saha-Palosta, Karhulan kauppalan palopääll. Uuno Lindeman sekä Kouvolan kaukoavustusalueen palopääll. Aaro Rämä. Luennoitsijoina toimivat Hallan Tehtaitten palosuojelunjohtaja, dipl.ins. Börje Carlson, palopääll. Vesihäisi, dipl.ins. Nevanlinna, Hallan Tehtaitten terveystieteen Marjatta Erkkilä sekä palomest. Erkki Wecksten ja työnjoht. Toivo Länsimies. Puheenjohtajana toimi palopääll. Emil Wecksten ja sihteerinä Niilo Jokinen Kuusankoskelta.

Varsinaiset luennot aloitettiin klo 10.30, jolloin dipl.ins. Carlson esitteli Hallan tehtaat, koko tehdasalueen sekä palosuojeluohjeet, jotka kerran vuodessa uusitaan, jotta ne pysyisivät ajan tasalla. Luentoa seuranneen kiertokäynnin aikana tutustuttiin koko tehtaaseen, palosuojelulaitteisiin sekä myös laivaan, jonka vesitykkiä kokeiltiin.

Aamiaistauon jälkeen palomest. Erkki Wecksten luennoi aiheesta "Palokuntamme poikatyö". Klo 15.30—17.00 suoritettiin mielenkiinnolla odotettu sammutuskeskustelun toimintaa selvittävä karttarhoitus.

Tehtävän oli laatinut palopääll. Vesihäisi ja tilanne oli sijoitettu vaikeimmin sammutettavaan Tiutisen lautatarhaan. Esikunta kokoontui yhtiön pääkonttoriin, mikä todellisuudessaakin tulee olemaan kokoontumispaikkana, ja sammutustyönjohto eri huoneeseen, josta radiopuhelimella pidettiin yhteys esikuntaan. Kaikki sujui hyvin Karhulan kauppalan palopääll. Lindemanin johdolla. Kriittikissään palopääll. Vesihäisi totesi, että jos harjoituksissa, jolloin tempo on huomattavasti todellista kiivaampaa, kyetään seuraamaan mukana, on mahdollista, että tositilanteessa tapausten seurauksena toinen toistaan hitaammin mutta hermojen ollessa vastaavasti kireämmällä onnistutaan tulen valta voittamaan.

Opinto- ja neuvottelupäiviä jatkettiin sunnuntaina, jolloin alkajaisluennon piti työnjohtaja Länsimies kuljetustehtävistä tulipaloissa. Erityisesti kiinnitettiin huomiota nykyaikaisiin kuljetus- ja tapulointikoneisiin. Toisena luennoitsijana oli palopääll. Vesihäisi. Hän käsitteli laajasti lautatarhapaloja ja palojen ennakoitavuutta. Vasta Karihaaran suurpalo v. 1949 aiheutti vakuutuslaitosten taholta jyrkkiä toimenpiteitä, joiden ansiosta jo n. 90 % maan lautatarhoista on järjestänyt vesijohtoverkostonsa. Tilastot ovat osoittaneet, että lautatarhoissa sattuneet tulipalot ovat sekä lukumäärältään että vahinkojen suuruuteen nähden näiden toimenpiteiden ansiosta suuresti vähentyneet.

Aamupäivän viimeisen luennon piti terveystieteen Marjatta Erkkilä ensiavusta ja tekohengityksestä näyttäen mm., miten tekohengitystä annetaan nk. Nielosen menetelmän mukaan ja Iven keinumenetelmää hyväksi käyttäen. Aamiaistauon jälkeen kuultiin vielä rainakuvien havainnollistettu esitelmä aiheesta "Sähkö tulipalojen aiheuttajana". Sen piti ins. Nevanlinna.

Taavi Matilainen.

MERKKIPÄIVIÄ

85-VUOTIAS

Eläkeläinen Stefan Aalto 21.12.55. Hän on syntynyt Orimattilassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1890 Jumalniemen sahalle leikkaajaksi ja siirtyi v. 1932 kirvesmieheksi. Palveltuaan yhtiötä yli 50 vuotta hän jäi eläkkeelle v. 1946.

80-VUOTIAS

Eläkeläinen Erik Yrjölä 29.11.55. Hän on syntynyt Kymissä ja tuli v. 1919 remonttimieheksi selluloosatehtaalle. Eläkkeelle hän siirtyi v. 1937.

50-VUOTIAITA

Tukkityömies Taavi Matilainen 4.12.55. Hän on syntynyt Sippolassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1923 sekatyömieheksi Hallan selluloosatehtaalle. Työskenneltyään sen jälkeen usealla eri osastolla hän siirtyi v. 1948 tukkiosastolle.

Kirjaaja Tyyne Heikkilä 23.12.55. Hän on syntynyt Pyhtäällä ja tuli v. 1921 yhtiön palvelukseen lautatarhalle, missä edelleenkin työskentelee.

OSTOPÄÄLLIKKÖ FRANS TJEDER

Syyskuun 4. pnä kuoli Hallassa pitkäaikaisen sairauden murtamana ostopäällikkö Frans Henrik Tjeder 56 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 24.5.1899 Pyhtäällä. Käytyään keskikoulun Kotkassa hän meni v. 1917 Enso-Gutzeit Oy:n palvelukseen, mistä v. 1928 siirtyi Hallan Tehtaitten ostopäällikön apulaiseksi. Ostopäälliköksi hänet nimitettiin 1.7.54. Välillä hän toimi vuosina 1947—49 Hallan Tehtaitten sosiaalipäällikkönä.

Innokkaana urheilu- ja yhdistysmiehenä ostopäällikkö Tjeder oli toimihenkilönä mm. Kotkan IFK:ssa ja myöhemmin Hallan Visassa, jonka sihteerin ja rahastonhoitajan tehtäviä hän hoiti useita vuosia, sekä Kotkan seudun teollisuustoimihenkilöt r.y:ssä.

Rehtinä sekä aina iloisena ja ystävällisenä ostopäällikkö Tjeder sai osakseen sekä esimiestensä että työtoveriensä kuin myös kaikkien muidenkin hänen kanssaan yhteistyössä olleiden varauksettoman luottamuksen.

Poismennyttä jäivät lähinnä suremaan puoliso ja poika.

Leikkikenttätoimintaa

Harvinaisen kaunis kesä antoi Aholansaaren leikkikenttä- ja päiväkotitoiminnalle mitä erinomaisimmat onnistumisen mahdollisuudet. Niinpä päästiinkin Hallassa tässä suhteessa ennätystulokseen. Puoleen väliin neljäntäkymmentä lasta temmelsi päivittäin Aholansaaren hietikoilla. Vain ruokailu-, lepo- ja uimaopetushetket katkaisivat leikkimisen. Klo 16 palattiin takaisin kotiin.

Kaikkien hallalaisvanhempien varauksettoman suosion saavuttaneessa päiväkodissa ja Aholansaaren rannoilla vallitsee syksyn tultua tyhjyys, mutta kevättä odotetaan hartaasti.

Ville Kinnunen.

Onni E. Sistonen.

Toivo Ojapalo.

MERKKIPÄIVÄ

60-VUOTIAITA

Aputyönjohtaja Otto Vilhelm (Ville) Kinnunen Viitasaarella Niinilahden Kivirannassa 28. 9. 55. Hän on syntynyt Viitasaarella. Tammikuun 1 p:nä 1922 hän tuli yhtiömme metsäosaston palvelukseen maanviljelyspuolelle etumieheksi Niinilahden Uudelle-talolle. Uudentalon tilan viljelysten myynnin takia v. 1940 hän siirtyi metsäpuolelle apputyönjohtajaksi. Hän on ollut yhtiön palveluksessa yhtäjaksoisesti yli 33 vuotta. Ahkeralla, tasapuolisella ja harkitsevalla toiminnallaan hän on saavuttanut niin esimiestensä kuin alaistensäkin täyden luottamuksen. Kinnunen omaa huumorin kultaisen lahjan.

Konttoristi Onni Sistonen Kuopiossa 25. 11. 55. Hän tuli Laskelä-yhtiön palvelukseen jo v. 1910 toimien sittemmin yhtiön kirjanpitäjänä ja vanhempana konttoristina metsäosastolla vuoteen 1941, jolloin siirtyi Kuopioon itäisen piirikunnan Kuopion hoitoalueen konttoristiksi. Hän sai yhtiön ansiomerkin 25-vuotisesta palveluksesta v. 1947.

Vanhempi työnjohtaja Toivo Ojapalo Iitin Tilolassa 11. 12. 55. Hän toimi aikaisemmin vuodesta 1920 lähtien silloisessa Kotkan Tukinosto Oy:ssä ja siirtyi mainitun yhtiön lakkauttamisen jälkeen v. 1934 Kymin Oy:n metsäosaston palvelukseen Iitin piiriin, missä edelleenkin työskentelee metsätyönjohtajana. Hänen tehtävänä on pääasiassa metsien ostaminen sekä näiden ostometsien hakkuu- ja ajo- töiden valvominen Kausalan lähiympäristössä. Ojapalo on saanut tunnustusta taitavana ja rehtinä metsänostajana, jona hänellä onkin harvinaisen pitkäaikainen kokemus. Metsänomistajat ovat samalla saaneet käyttää hyväkseen hänen ammattitaitoaan ja suurta harrastustaan metsänhoitoa ja -käsittelyä kohtaan. Osoituksena hänen innostuksestaan alaansa mainittakoon osanotto ja hyvä sijoitus lukuisissa

metsätaitokilpailuissa. Niinpä hänet iästään huolimatta kuluvana vuonna valittiin edustamaan Kymen Metsä- ja Uittomiehiä vastaavissa valtakunnallisissa kilpailuissa, joissa hän saavutti toisen palkintosijan ns. veteraanisarjassa.

50-VUOTIAITA

Metsätyönjohtaja Aleks Kivinen Pihtiputaalla 27. 9. 55. Hän on syntynyt Luhangassa, mistä v. 1932 muutti Pihtiputaalle Keski-Suomen Metsänhoitolautakunnan palvelukseen. Kymin Oy:n Pihtiputaan piiriin hän tuli 15. 3. 1934 työnjohtajaksi, jota tointa hoitaa edelleenkin. Kivinen tunnetaan erittäin ahkerana, rehtinä ja vastuuntuntoisena työnjohtajana, jolle työ on kaikki kaikessa. Miten suuri liekään se puutavaramäärä, jonka hän runsaan 20 vuoden aikana on hakkauttanut ja ajattanut, ja miten monituntinen liekään hänen keskimääräinen työpäivänsä? Koska työ on aina ollut hänelle pääasia, ei aikaa muille harrastuksille ole sanottavasti liiennyt.

Metsätyömies Heikki Tikkanen Rautavaaran Karipuruolla 8. 11. 55. Hän on syntynyt Varpaisjärvellä ja tullut yhtiömme palvelukseen 10. 4. 42 työskennellen metsätyömiehenä Syvärin piirissä. Työteliäänä sekä huumorintajuisena miehenä on Tikka-

Heikki Tikkanen.

METSÄOSASTO

Antti Mikkonen.

Aarne Kortelainen.

Vilho Lipponen.

nen saavuttanut niin esimiestensä kuin naapuriensa-
kin luottamuksen ja suosion.

Työnjohtaja Antti Mikkonen Kuhmossa
13.12.55. Hän on syntynyt Pielisjärvellä metsätyö-
miehen poikana. Heti koulusta päästyään hän meni
metsä- ja uittotöihin. Sotapalveluksen suorittuaan
hän oli Enso-Gutzeitin palveluksessa toimien sahu-
rina muutaman vuoden ajan, mutta siirtyi sitten
takaisin metsäpuolelle leimaus- ja jakomieheksi sekä
uittotöihin aputyönjohtajaksi. Kymin Oy:n Kuhmon
piiriin Mikkonen tuli lokakuussa 1946 ollen ensin
jakomiehenä ja aputyönjohtajana sekä vuodesta 1952
lähtien työnjohtajana. Hän omaa erittäin monipuoli-
sen käytännön miehen kokemuksen ja metsien kas-
vattina viihtyy erittäin hyvin Kainuun salotyömailla.

PROOMUMESTARI OTTO HÄKKINEN

Vuime heinäkuun 29 päivänä kuoli Mikkelin kau-
pungin sairaalassa äkillisen ankaran taudin murta-
mana proomumestari, kirvesmies Otto Häkkinen.
Hän oli syntynyt 16. 4. 1887 Mikkelin maalaiskunnassa.
Yhtiömme palvelukseen hän tuli 16. 4. 1913 kirves-
mieheksi proomujen rakennustyöhön Saksalan tela-
kalle. Tehtävänsä Häkkinen hoiti uskollisesti ja tun-
nollisesti. Ahkerana ja aina alttiina palvelemaan hän
oli kaikkien pitämä. Tunnustuksena pitkäaikaisesta
uskollisesta ja velvollisuudentuntoisesta työstä hän
sai v. 1947 Kymin Osakeyhtiön 25-vuotisansiomerkin.

Poismennyttä jäivät lähinnä suremaan puoliso, os.
Torniainen, ja poika perheineen.

MERKKIPÄIVIÄ

50-VUOTIAITA

Autonkuljettaja Aarne Kortelainen 25.11.55.
Hän on syntynyt Leppävirralla. Tehtaan palvelukseen
hän tuli ensimmäisen kerran 1946 autonkuljettajaksi
ja muutaman vuoden poissaolon jälkeen uudelleen v.
1951. Kortelaisella, joka nykyään on tehtaan henkilö-
auton kuljettajana, on pitkälti toista miljoonaa ajo-
kilometriä takanaan.

Lämmittäjä Vilho Lipponen 15.12.55. Syntymä-
päivästään Kaavilta hän muutti jo poikasena Juan-
tehtaan konepajalle viilaajanoppilaaksi, jona oli vuoteen
1925, jolloin joutui suorittamaan asevelvollisuuttaan.
Sen jälkeen hän on ollut yhtämittaisesti voimalaitok-
sen kirjoissa, viimeiset 25 vuotta kattilanhoitajana.
Hän on hoitanut myös höyrykoneita sahalla ja voima-
laitoksella. Yli 36 vuotta palvelleena hän on tieten-
kin saanut yhtiön 25-vuotisansiomerkin. Lipponen on
ollut tuotantokomitean jäsenenä ja yli 10 vuotta höy-
ryosaston luottamusmiehenä.

Yrjö Voutilainen.

STRÖMSDAL

17 46

JUANTEHDAS

TOIMITUKSEN TUOLILTA

Tässä numerossa on sivukaupalla kerrottu siitä työstä ja toiminnasta, jonka avulla kaksi salakavalaa ja pahantapaista kaverusta, punainen kukko ja tapaturmameikko, koetetaan pitää poissa ihmisten ilmoilta. Molemmat ovat sukulaissieluja keskenään. Niiden päämääränä on tuottaa turmaa ihmiselle ja hänen omaisuudelleen. Siksi niistä ja eritoten niiden torjunnasta kirjoittaminen sopii vallan hyvin samaan hengenvetoon. Kaiken lisäksi tämä torjuntatyö on samantapaista. Se ei rajoitu yksinomaan lakipykälien ja määräysten täyttämiseen, vaan ihmisten vapaaehtoisuuteen ja pyrkimykseen suojella itseään ja lähimmäisiään väijyviltä vaaroilta.

VPK-aate on saanut paljon siunausta aikaan, ja se on säilyttänyt elinvoimaisuutensa tähän päivään saakka. Siitä on Kymintehtaan ja Kuusankosken VPK:n puolivuosisatainen toiminta kauniina todistuksena. Palokunnan ryhdikkäät rivit eivät ole harventuneet vaan pikemminkin taajentuneet. Palokunta tietää ja osaa tehtävänsä. Sitä elähdyttää velvollisuudentunto ja uskollisuus tätä epäitsekästä työtä kohtaan. Muutoin ei ole selitettävissä, että palokuntaan kuuluu veteraaneja, jotka ovat seisseet sen riveissä vuosikymmenestä toiseen.

Mutta vapaaehtoisen palokuntatoiminnan ansiot eivät rajoitu yksinomaan tulentorjuntaan. Sen pohjalla syntynyt yhdistystoiminta on ulottanut jalot pyrkimyksensä paljon laajemmalle. Näin oli asian laita varsinkin viime vuosisadan lopulla ja tämän

vuosisadan alussa. VPK:n ilmapiirissä viihtyi kaikenlainen valistustyö ja kansalaiskasvatus. VPK suoritti monia sellaisia tehtäviä, joista sittemmin olojen kehittyessä ovat alkaneet huolehtia erikoisseurat ja varsinainen kansansivistystyö. VPK oli kaikkia seudun asukkaita yhdistävä elin. Sen varsinainen päämäärä oli jalo ja epäitsekäs, joten lankesi kuin luonnostaan, että monet muut hyvät harrastukset saivat tyyssijan sen ympärillä. Tämä tällainen toimintatavan laajentuminen lisäsi VPK:n kansanomaisuutta. Siitä tuli kansan lempilapsi. Eikä VPK ole menettänyt tätä suosioasemaansa. Kun oma VPK:mme viettää syysjuhlaansa ja marssii soihtu käsissä juhlapaikalle, on teiden varsilla tuhatmäärin väkeä. Se ei ole kerääntynyt pelkästään uteliaisuudesta, vaan se haluaa siten tuoda julki myönteisen asenteensa VPK:taan kohtaan.

Valitettavasti työturvallisuustoiminta ei ole samalla tavoin suuren joukon yhteinen asia. Se on tosin ymmärrettävääkin. Tulipalo on aina dramaattinen tapaus. Paloautot kiitävät sireenien ulvoessa palopai- kalle. Ennätetäänkö ajoissa. Päästäänkö tulen herroiksi. Tällaiset kysymykset tulevat itsestään mieleen. Syntyy jännittäviä tilanteita ja miehinen taito ja rohkeus pääsevät tulta sammutettaessa oikeuksiinsa.

Tapaturmantorjunnalta puuttuvat tällaiset dramaattiset ja mukaansa tempaavat kehukset. Se on työtä, jota suoritetaan näkymättömämmin ja jolta

Hioja Yrjö Voutilainen 16.12.55. Syntyyän juankoskelaisena ja kun isäkin oli tehtaan palveluksessa Voutilainen jo pikkupoikana tuli työhön sahan vieressä oleville hiiliuuneille. 18-vuotiaana hän siirtyi tehtaalle vuorotyöhön puuhiomoon työskennellen siellä edelleenkin. Palvelusvuosia on kertynyt 32. Myös Voutilaisella on yhtiön 25-vuotisansiomerkki.

MANAN MAJOILLE

Syyskuun 13. pnä kuoli Juantehtaalla vuorotyönjohtaja Heikki Riekkinen 74 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 22.9.1881. Syyskuun 2. pnä 1906 hän tuli työhön Juantehtaan rakennusosastolle kirvesmieheksi. Oltuaan tässä toimessa 2 vuotta hän siirtyi massatehtaalle kuorijaksi. Kyvykkäänä ja tunnollisena työntekijänä hänet nimitettiin v. 1923 massatehtaan vuorotyönjohtajaksi, jona hän oli kuolemaansa saakka. Ensi syksynä hän olisi tullut palvelleeksi yhtiötä tasan puoli vuosisataa.

Lokakuun 3. pnä oli autonkuljettaja Eino Hirvosen vuoro siirtyä ajasta iankaikkisuuteen. Hän oli

Heikki Riekkinen.

Eino Hirvonen.

syntynyt Kemissä 23.11.1903, joten hän kuollessaan oli vasta vajaan 52 vuoden ikäinen. Kemistä Hirvonen muutti 3-vuotiaana vanhempiensa mukana Juankoskelle. Ennen sotaväkeen menoaan hän oli Juantehtaan palveluksessa, mutta toimi sittemmin itsenäisenä autonkuljettajana. Hän kuului jäsenenä turvallisuustoimikuntaan vuodesta 1949 lähtien.

puuttuu tuo suureen yleisöön tehoava sensation luonne. Mutta paljon on tälläkin alalla saatu yhteistoimin ja vapaaehtoisuuden pohjalla aikaan. Työturvallisuustoimikunnat ovat osoittautuneet tehokkaiksi ja niiden avulla on voitu kasvattaa myönteistä mielialaa työturvallisuutta kohtaan.

Toistaiseksi asiat eivät kuitenkaan ole sillä tasolla kuin niiden tulisi olla. Välinpitämättömien joukko on aivan liian suuri. Ei tarvitse muuta kuin tarkkailla liikennettä, niin huomataan, miten piittaamattomasti monet suhtautuvat liikennemääräyksiin. Jos työpaikoilla ollaan yhtä välinpitämättömiä työturvallisuuden suhteen, niin paljon on vielä parantamisen varaa. Varmaankaan tämä rinnastelu ei onneksi pidä aivan paikkaansa. Työturvallisuudesta on puhuttu paljon kauemmin kuin liikenneturvallisuudesta, joten edellinen on painunut jo paremmin veriin. Joka tapauksessa liikennekulttuurin puute viittaa epämielittömästi siihen suuntaan, että työturvallisuuden vaatimuksiinkin nähden ollaan välinpitämättömiä.

Työturvallisuustoiminnan oikein ymmärtäminen vaatii valistuneisuutta ja vastuuntuntoa. Sen tähden sitä ei saavuteta itsestään, vaan koulutuksen, ohjauksen, kokemuksen ja oman valppauden avulla. Toivottavasti äsken pidetty työturvallisuusviikko herätti monen välinpitämättömän, ja työturvallisuusrintamamme on tällä kertaa taajempi kuin koskaan aikaisemmin.

*

Työturvallisuusnäyttelyn lisäksi tässä numerossa kerrotaan toisestakin näyttelystä, nimittäin Voikkaalla järjestetystä "oma koti"-näyttelystä. Sekin sisälsi paljon varteenotettavaa ja oppimisen kannalta arvokasta.

Niin eri maailmoilta kuin työpaikka ja koti tehdasyhdyskunnassa tuntuvatkin, on niiden välillä lukemattomia yhteyksiä. Eräät niistä ovat helposti havaittavissa, toiset taasen ikään kuin salaisia. Kotona varustaudumme työpäivää varten ja työvuoromme tehtyämme palaamme sinne aterioimaan, lepäämään, askaroimaan, seurustelemaan kotiväen kanssa, sanalla sanoen viettämään meidän ominta elämäämme. Määräajoin tuomme työstä palatessamme tilipussin, jonka avulla elämää sitten järjestellään eteenpäin.

Ei ole siten samantekevää, millainen tuo koti on, tunnemeko siellä viihtyvämme, onko se kuin luotu sopuisaa perhe-elämää varten, onko sillä elävä kosketus perheenjäseniin.

Nämä edellytykset riippuvat lukemattomista seikoista, joista useat ovat laadultaan sisäisiä. Mutta on olemassa paljon ulkoisiakin tekijöitä. Ajatelkaamme

siisteyttä, hyvää järjestystä ja kunnollisesti valmistettua ruokaa vain aivan tärkeimpiä mainitaksemme. Jo nämä muutamat hyvän kodin ulkoiset tuntomerkit tuovat näkyviimme kodin keskeisen henkilön, perheenemännän. Mielestämme on oikeaan osuvaa nimittää tehtaalaiskodin heikompa astiaa perheenemännäksi, sillä ei emännuus kuulu ainoastaan sinne, missä astellaan talon ja aitan välistä polkua. Paljon on näet yhteisiä piirteitä maalaisemännän ja tehtaalaisemännän välillä. Viimeksi mainitun koti ja tanhuat ovat kylläkin paljon pienemmät, mutta huolehtimista ja velvollisuuksia hänellä on aivan yllin kyllin. Ei ole pelkoa, että ne tekemällä loppuvat. Ja jos perheenemäntä sattuu olemaan vielä ansiotyössä, venyy hänen työpäivänsä pituus kaksinkertaiseksi.

Tämä tehtaalaiskodin emäntä se varustaa miehensä töihin, panee sopivaa ruokaa mukaan, pitää huolta hänen asustaan ja huolehtii hänestä kuin lapsesta ikään. Samat toimitukset ja työt uusiutuvat lasten kohdalla. Sen jälkeen on kodin vuoro. Vuoteet sijaitaan, lattiat lakaistaan, pölyt pyyhitään. Kyllä siinä puuhaa riittää. Väliin katkaisee tavallisen menon pyykkipäivä, suursiivous tai jokin muu emännän velvollisuuksiin kuuluva suurempi tehtävä. Ja koko ajan hänen mielessään väikkyy ajatus, miten hän saisi kotinsa viihtyisämmäksi. Hän päättää kutoa uuden maton tai jotakin muuta vastaavanlaista. Kaiken aikaa hänen ajatustensa keskipisteenä on oma koti ja perhe.

Luonnollisesti olemme tässä yrittänyt hahmoitella jonkinlaista ihanne-emäntää, mitä ahkeruuteen, huolehtivaisuuteen ja kätevyYTEEN tulee, mutta hyvin yleisesti on myös tehdaskodeissamme havaittavissa juuri tuollaista esimerkiksi kelpavaa emännyyttä. On kuitenkin muistettava, ettei aina pelkkä hyvä tahto ja ahkeruus riitä. Lapsuskodin ja koulun opetus sekä oma kokemus vaatisivat vielä täydennystä. Näin moni perheenemäntä ajattelee ja oikein ajatteleekin. Perheenemännän ammatti, jos mikään, on näet vaativa. Siinä täytyy kehittää itseään alinomaa.

Onneksi perheenemännillä on nykyisin mahdollisuuksia tietojensa ja taitojensa kartuttamiseen. On olemassa perheenemäntien kerhoja, kotitalouskerhoja, kaikenkaltaisia kursseja, kirjallisuutta sekä julkaisuja ja monenmoista muuta neuvontaa saatavissa. Tarvitsee vain silmäillä Tiedotuslehteä, niin nähdään, että tilaisuuksia on tarjolla omassa yhtiöläispiirissäkin. Ei muuta kuin mukaan vain.

Tällaisia ajatuksia herätti meissä "oma koti"-näytely ja sai meidät naputtamaan tämän tähdenvälin.

T u o m o .

